№ 26 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

הײַנט 6 זײַטען

23-טער יאהרגאַנג. | 30 stycznia 1930 r. | דאָנערשטאָג, פּ' װאָרא, א' שבט תר"צ | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָװער 16. טעלעפֿאָנען פֿון: רעדאַקציע 10057, פֿון אַדמיניסטראַציע 10047.

דער פּרעמיער װענדעט זיך צום יוסטיץ-מיניסטער
װאָס גיכער אַרײַנצוטראָגען אין סײם א געזעץ-פּראָיעקט װעגען
אָפּשאַפֿען די צאַרישע בעגרענצונגען
די נעכטיגע זיצונגען פֿון סײם און סענאַט

פּרעמיער װיל אָפּשאַפֿען די צאַ-רישע בעגרענצונגען

װאַרשאַ, 29. (טעל.)

פּרעמיער באַרטעל האָט זיך געװענ-דעט צום יוסטיץ-מיניסטער װאָס גיכער אַרײַנצוטראָגען א געזעץ-פּראָיעקט אין סײם װעגען אָפּשאַפֿען די צאַרישע בע-גרענצונגען.

זיצונג פֿון סײם.

װאַרשאַ, 29. (טעל.)

הײַנט פֿאַרמיטאָג איז פֿאָרגעקומען א זיצונג פֿון סײם. אין דער ערשטער לע-זונג איז אָהן דיסקוסיע אָפּגעשיקט גע-װאָרען אין דער קאָמיסיע דער אױסטאַװ װעגען באַבאַר פֿון רעקרוטען. נאָכדעם איז אָנגענומען געװאָרען אין דער דרי-טער לעזונג דער געזעץ פּראָיעקט װעגען צוגאַב קרעדיטען פֿאַר דער צײַט פֿון 1. אַנואַר 1929 ביז 31. מערץ 1930.

דעפּוט. זאַמשעק (פּ.פּ.) האָט מרעבּע-דירט דעם אױסטאַװ װעגען אָפּשאַפֿען די שטײַערען פֿון קריגס-טערמינירטע הלי-װאות. דאַן עפֿנט א װאָרט דעפּוט. דיאַ-מאַנט און זאָגט, אַז די ערשטע אַרבײט פֿון דער רעגירונג איז צו בעפֿרײַען די קאַפּיטאַליסטען פֿון שטײַערען און ער ערקלערט, א זײַן קלוב װעט שטימען געגען דעם געזעץ-פּראָיעקט.

דאַן װערט אָפּגעשטימט און דער 2-טער לעזונג דער געזעץ-פּראָיעקט לױט װעלכע די בעאַמטע װעלען זײַן פּערמאַנענט ליד פֿאַר מיספּרױבען בײַ װאַהלען צום סײם און סענאַט ביז 30 יאָהר צײַט.

נאָך דער הפסקה קען אַלץ נישט קומען צו קײן אױסגלײַך און דער פֿראַגע צװישען ב.ב. און די לינקע. סוף כל סוף װערט אָנגע-נומען דער פּראָיעקט און דער דריטער לעזונג.

דעפּוט. האַרטגלאַס רעפֿערירט דעם געזעץ-פּראָיעקט װעגען אָפּהאַלטען די עקסמיסיעס פֿון געבאַמטע ערד אױף װעלכער עס שטעהען בנינים און די קרע-זען פֿון װאַרשאָװער און װילנער אַפּעלאַ-ציע-געריכטען. נאָכדעם איז אָנגענומען דער דרינגענדער פֿאָרשלאַג פֿון נ. פּ. ר. אַז די רעגירונג זאָל פֿאָרשטעלען דעם סײם א געזעץ-פּראָיעקט װעגען אַרבײ-טער פֿערזיכערונג.

די נאָהענטסטע סײם-זיצונג װעט פֿאָרקומען פֿרײַטאָג.

זיצונג פֿון סענאַט

װאַרשאַ, 29. (טעל.)

הײַנט נאָכמיטאָג איז פֿאָרגעקומען א זיצונג פֿון סענאַט. עס איז בעטראַכט געװאָרען דער געזעץ-פּראָיעקט װעגען א בױ-הלואה פֿון 50 מיליאָן װאָס די רע-גירונג זאָל געבען און װעלכע זי װעט צוריק בעקומען, נאָכדעם װי עס װעט פֿינאַנצירט װערען די אױסלענדישע בױ-הלואה פֿון 100 מיליאָן.

דער אוקראַאינישער סענאַטאָר מאַקוך האָט ערקלערט, אַז ער האָט אַרײַנגע-טראָגען אין סײם 37 אונטערפּעלאַציעס און אױף קײן אײנער נישט בעקומען קײן תשובה. דער סענאַט מאַרשאַלעק האָט צוגעזאָגט צו אונטערזוכען. די נאָ-הענטסטע זיצונג פֿון סענאַט קומט פֿאָר שבת.

דער הײַ-יעהריגער מלוכה-בודזשעט זעהט פֿאָר א דעפֿיציט

װאַרשאַ, 29. (טעל.)

אױף דער הײַנטיגער זיצונג פֿון דער בודזשעט קאָמיסיע איז בעטראַכט געװאָ-רען דער שטײַער אױסטאַװ צום אַלגע-מײנעם בודזשעט. דער הױפּט-רעפֿערענט פּראָפֿ. קושיזשאַנאָװסקי האָט אָנגעװי-זען, אַז די הכנסות פֿון דער מלוכה װאַק-סען, אָבער גיכער נאָך װאַקסען די הו-צאות. קײן עודף און בודזשעט פֿון 30 מיליאָן, װי עס האָט גערעכענט דער פֿי-נאַנץ-מיניסטער װעט נישט זײַן, צוליב דער 15 פּראָצ. הוספה פֿאַר די מלוכה-בעאַמטע. עװענטועל קען מען רעכענען אױף א דעפֿיציט אין הײַ-יעהריגען מלו-כה-בודזשעט, בעזונדערס דערפֿאַר, װאָס די שטײַערן אין יאַנואַר זײַנען אײַנגע-פֿלאָסען פֿיל שװאַכער.

דעפּוט. ריבאַרסקי לײגט פֿאָר, אַז צום אומזאַץ-שטײַער זאָלען נישט צוגערע-כענט װערען די 10 פּראָצ. פֿאַר די מלו-כה-בעאַמטע. לאַנזינסקי און סטאַפּינסקי לײגען פֿאָר, עס זאָלען צוגערעכענט װע-רען נאָר 5 פּראָצ.

ראַטײַ איז מסכים צו זײַער פֿאָר-שלאַג, נאָר בתנאי אױב די הכנסה װעט זיך פֿערגרעסערען. דער פֿינאַנץ-מיניס-טער איז געגען בײדע פֿאָרשלאַגען.

אַלגעמײנער שטרײַק פֿון די באַהן-אַרבײַטער אין אינדיען

ערב אַן אַלגעמײנעם שטרײַק אױף די אײַזענבאַהנען אין אינדיען.

לאָנדאָן, 29. (ספעצ.) רײַטער אַגענטור מעלדעט פֿון באָמבײַ, אַז דער פֿאַרבאַנד פֿון די אײַזענבאַהן-אַרבײַטער האָט בעשלאָסען אױף'ן 4-טען פֿעברואַר צו פּראָקלאַמירען אַן אַלגעמײנעם שטרײַק אױף די אײַזענבאַהנען אין אינדיען.

ענגלישע רעגירונג װעט נישט געבען קײן גאַראַנ-טיע אױף דער רוסישער הלואה

לאָנדאָן, 29. (טו.)

דער אינערן מיניסטער הענדערסאָן האָט נעכטען געגעבען א אינטערװיאו דער אױסלענדישער פּרעסע װעגען די ענגליש-סאָװיעטישע בעציהונגען. הענדער-סאָן האָט דערקלערט, אַז די רעגירונג האָט נישט בדעה צו געבען א גאַראַנטיע פֿאַר דער רוסישער הלואה.

שױן בײַם אָנהױב פֿון די װירטשאַפֿט-ליכע אונטערהאַנדלונגען מיט די סאָװיעטען, האָט הער הענדערסאָן ערקלערט, אַז די פֿראַגע װעגען גאַראַנטירען די רו-סישע הלואה קען נאַרנישט דיסקו-טירט װערען.

די לעצטע פֿיהרער פֿון דרוזען-אױפֿשטאַנד איבערגעגעבען אין די הענד פֿון דער מאַכט

לאָנדאָן, 29 (טו.)

פֿון ירושלים מעלדעט מען, אַז עמיר אַבדולאַה האָט אַרױסגעגעבען דער סירי-שער מאַכט די לעצטע פֿיהרער פֿון דרו-זען-אױפֿשטאַנד, װאָס האָבען זיך בעי-האַלטען אױף מזרח פֿון עבר הירדן. דער הױך קאָמיסאַר װאָס זײַנען װאָהרשײַנליך בעפֿרײַען. צװישען די בעװעגטע געפֿינען זיך אױך צװישען אַנדערע די צװײ ברו-דער שײַכען סולטאַן על אטראש.

טאַטע מאַמע און 5 קינדער אומגעקומען אין די פֿלאַמען

לאָנדאָן, 29. (פעצ.) אין שטעטעל קאָלאָראַדאָ אין שטאַט טעקסאַס איז אומגעקומען בעת אַ שרפה אַ מאַמע מיט 5 קינדער. דער פֿאָטער, װאָס האָט געװאָלט ראַטעװען די ברענענדיגע פֿאַמיליע, איז אַלײן פֿערצעהרט געװאָרען פֿון די פֿלאַמען.

דעלעגאַציע פֿון די קלאַסען-פֿעראײנע בײַם פּרעמיער

װאַרשאַ, 29. (טעל.)

א דעלעגאַציע פֿון די קלאַסען-פֿאַר-אײניגען מיט דעפּוט. קװאַפּינסקי, שװאַלאַ-סקי און שטשערקאָװסקי בראש האָט זיך פֿאָרגעשטעלט פֿאַר'ן פּרעמיער באַר-טעל און אָנגעװיזען, אַז עס איז נױטיג דרינגענדע הילף פֿאַר די אַרבײַטסלאָזע, אַז, אַז אין דער איצטיגער שװערער צײַט איז נױטיג, דער אַרבײַטס-מיניס-טער זאָל שטעהן אין א ענגערען קאָנ-טאַקט מיט די פּראָפֿ. פֿעראײנען. דער פּרעמיער האָט געגעבען א פּאָזיטיװען ענטפֿער.

דעמאָנסטראַציע פֿון לינקע פּ. פּ. ס. פֿאַר'ן בנין פֿון באַהן-מיניסטעריום

װאַרשאַ, 29. (טעל.)

הײַנט האָבען זיך פֿאַר'ן באַהן-מיניס-טעריום צונױפֿגעקליבען די אָפּגעזאָגטע באַהן-אַרבײַטער, װאָס געהערען צו די לינקע פּ. פּ. ס. און געפּרובט אײַנאָרדנען דאָרט א דעמאָנסטראַציע. פּאָליצײַ האָט די דעמאָנסטראַנטען צעטריבען.

זײַ זענען דאַן אַװעק אין פֿעראײן און האָבען אָפּגעהאַלטען א מיטינג.

ענטדעקט א באַנדע ליטװישע קאָ-קאַאין-הענדלער אין בערלין

בערלין, 29. (סב.)

די בערלינער פּאָליצײַ האָט ענטדעקט א אינטערנאַציאָנאַלע הענדלער באַנדע פֿון נאַרקאָטישע מיטלען, װאָס האָבען פֿון קאָװנע צוגעשטעלט קײן בערלין דורך ראַטװיע קאָקאַאין.

אין די װאָהנונגען פֿון די אַרעסטירטע האָט מען געפֿונען העכער 500 קאָקאַאין און מאָרפֿיום אַמ-פּולקעס. אײנער פֿון דער באַנדע, פּוס-לאַט, איז נאָך אין 1924 פֿאַר א ענ-ליכען פֿערברעך בעשטראָפֿט געװאָרען אין ליטא.

סוחרים און פאַבריקאַנטען!
— ס'איז צײַט אױסצוקױפען —
האַנדעלס-פּאַטענטען
אױפ'ן יאהר 1930,
װעלכע ס'בעזאָרגט פּינקטליך און רעעל דאָס ביוראָ
„אַרגוס", זאַכאָדניאַ 36, טעל. 10847

צו דער פֿערלאָבונג פֿון פּערל.
פּערל גאָלדבערג פֿון שטעקאַטשין
מיט ה' יחיאל לעסמאַן פֿון װאָלבראָם
װינשען אַ גליקליכע צוקונפֿט
י. ליכטענפֿעלד און פֿרױ
לאָדז.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאַנאַ 25
טעלעפֿאָן 126-87
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הױט װענערישע קראַנק-הײַטען און מענער-שװאַכע. עלעקטרישע אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קװאַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פֿון 8—2, און פֿון 6—9 אָװענד.
בעזונדער „װאַרטע-זאַל פֿאַר פֿרױען.

Dr. med. H. Lajchter
צאָהן-כירורג
קיפּער, דזשאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהײַטען א.ד.ג.
האָט זיך איבערגעצױגען
אױף זשעלאַזנאַ 9, טעל. 149-66 1 שטאָק פֿראָנט
נעהמט אָן פֿון 1.30—5 אָװענד.

לעזט, אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאַגעבלאַט„

װיכטיג פֿאַר אינדוסטריעלער און סוחרים!
די לאַנג-בעװאוסטע רעכטסקאָנסולענט-ביוראָ
„יוסטיץ" פּעטריקאָװער — 62 —
ערלעדיגט פּינקטליך אַלערלײַ קלאַגעס, זאַבעזפּיעטשעניעס, נאַדזאָרן א.ז.װ. שרײַבט ביטעס, ציװילע, קאַרנע, אַפּעלאַציעס, פּאַדאַניעס, אַדװאָקאַניעס אין אַלע אױשעג-דען, רעדאַגירט שותּפֿות-אַקטען, אינטער-ציזיעס און דאַכאָװיזעס.
אַכטונג: אין מײַן ביוראָ איז יעצט אַנגאַזשירט געװאָרען אַ ג. אָפּיציר פֿון דער העכערער אינסטאַנץ.
ספּעציעלע אינפֿאָרמאַציעס אין אױסלענדישע פּעסער װי אױך מיליטערישע ענינים, סקאַרבאָװע זאַכען און יורידישע עצות װערט ערטײלט טעגליך פֿון 6—8 אָװענד.
[illegible]

Dr. med.
G. Gersztajn
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר אױגען-קראַנקהײַטען
Traugutta 12, telef. 175-10
נעמט אָן: פֿון 11 ביז 1 מיטאָג און פֿון 7—8 אָװענד.

Dr. A. Mazur
װאָסכאָדניאַ 65, — טעל. 166-01
נעמט אָן פֿון 12.30—1.30 און 4—6 אָװענד.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פֿאַר אױערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהײַט
קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפֿאָן 127-81
שפּרעכשטונדען 12—2 און פֿון 5—7 נעמט אױך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פֿון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. med. H. Krauskopf
אַקושעריע און פֿרױען-קראַנקהײַטען
צעגעלניאַנאַ 45 טעל. 113-47
נעמט אָן פֿון 4—7 אָװענד

Dr. L. Suchowezycki
כירורג
נעמט אָן טעגליך פֿון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 123-47

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָװיטשאַ 30 טעל. 41-75
ספּעצ. פֿאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהײַטען

א סוף צו דער דיקטאַטור אין שפּאַניען

נייער פּרעמיער־קאַנדידאַט קלייבט זיך צוריקצושטעלן די קאָנסטיטוציאָנעלע אָרדנונג

צוזאַמענשטויסן צווישן פּאָליציי און סטודענטן אויף די גאַסן פון באַרצעלאָנאַ

פּאַריז, 29. (ספּעצ.) די דימיסיע פון פרימא דע ריווערא, איז אין מאַד־ריד געקומען אומגעריכט און איז בעקאַנט געוואָרען דער בעפעלקערונג ערשט נעכטען שפּעט ביי נאַכט. דער שטעלפערטרעטער פון פרימא דע ריווערא איז גענעראַל בערענגיער. ער איז אַלט 57 יאָהר און איז בעקאַנט אַלס גייסטרייכער פּאָליטיקער. ווי מען האַלט וועט די רעגירונג פון גענעראַל בערענגיער זיך שטע־לען אַלס איהר ערשטע אויפגאַבע ביסלעכווייז צוריקצושטעלען די קאָנסטיטוצי־אָנעלע אָרדנונג אין לאַנד און צוגרייטען דעם באָדען פאַר אַ פּאַרלאַמענטאַרי־שער רעגירונג.

פּאַריז, 29. (ספּעצ.) עס שטעלט זיך אַרויס, אַז איינע פון די סבות, וואָס האָבען דעם דיקטאַטאָר פרימא דע ריווערא בעוואויגען צו זיין דימיסיע, איז געוועזען דאָס, וואָס ער האָט זיך דערוואוסט וועגען אַ אויפשטאַנד פון גאַר־ניזאָן אין קאַדיקס. אין שפּיץ פון אויפשטאַנד איז געשטאַנען דער שוואָגער פון קעניג אַלפאָנס.

פרימא דע ריווערא האָט פאָרגעשטעלט דעם קעניג די געפעהרליכע סיטו־אַציע און געפאָדערט צו בעזייטיגען זיין שוואָגער פון אַמט אַלס גובערנאַטאָר פון אַנדאַלוזיען און אַלס שעף פון קאַדעקסער גאַרניזאָן. דער קעניג האָט אָבער דעם דיקטאַטאָר דאָס אָפּגעזאָגט און ער האָט זיך אָנגעגעבען אין דימיסיע.

פּאַריז, 29. (ספּעצ.) די נאַכט פון דינסטאָג אויף מיטוואָך איז אין מאַד־ריד אַדורך אין אַ געהויבענער שטימונג. איבער די גאַסען האָבען זיך צונויפ־געקליבען קופּקעלעך, וואָס דאָבען אַרומגערעדט די פּאָליטישע סיטואַציע. עס האָבען זיך געהערט אויסגעשרייען: „נידער מיט פרימא דע ריווערא'ן!" „זאָל לעבען די רעפּובליק!".

פרימא דע ריווערא האָט ערקלערט די פּרעסע־פאָרשטעהער: ער האָפט, אַז שפּאַניען וועט נאָך לאַנג רעגירט ווערען לויט דעם סיסטעם, וואָס ער האָט איינ־געפיהרט. דער געוועזענער דיקטאַטאָר זאָגט אויך צו צו ערקלערען די סבות פון זיין דימיסיע און אַרויסצוגעבען אַן'אויפרוף, אין וועלכען ער וועט זיך געזעג־נען מיט דער אַרמעע און פלאָט און מיט'ן פאָלק.

מאַדריד, 29. (טעל.) לויט פּריוואַט־מעלדונגען פון באַרצעלאָנאַ, זענען דאָרט נעכטען אין דער פריה פאָרגעקומען צוזאַמענשטויסען צווישען סטודענטען און דער פּאָליציי. דערביי האט מען זיך בענוצט מיט הייס געווער. 10 פּערזאָן זאָלען זיין פּערוואונדעט געוואָרען, פון זיי איינער שווער.

שוין צוזאַמענגעשטעלט דער נייער שפּאַנישער קאַבינעט

מאַדריד, 29. (סב.) היינט איז אָוועָנד האָט גענעראַל בערענג־גער צונויפגעשטעלט דעם נייעם קאַבי־נעט און מאָרגען וועט ער פאָר־געשטעלט ווערען דעם קעניג.

דער צוזאַמענשטעל פון שפּאַנישען קא־בינעט איז פאָלגענדער: גענעראַל בערענגער פּרעמיער, מאַרסא קריגס־מיניס־טער, פירשט אַלבא בילדונג, עסטראַדא יוסטיץ, מאַרא עקענט. אַרבייט, מאַסדראַ־לאַנא אַרבייטס־מיניסטער, קאַמבא פי־נאַנצען.

אָפּגעברענט די גרויסע פאַבריק פון פּייער־קאַסעס

בריסעל, 29. (ספּעצ.) דאָ איז פאָרגעקומען אַ גרויסע שרפה אין דער פאַבריק פון פּייער־קאַסעס. די פאַבריק איז כמעט אינגאַנצען פאַרניכטעט געוואָ־רען פונ'ם פייער.

בייערישער לאַנדטאַג פאַרבאָטעט די יודישע שחיטה

בייערישע יודען אַפּעלירען צום רייכס־פּאַרלאַמענט

מינכען, 29. יאַנואַר. (יט"א) דער בייערישער לאַנדטאַג האָט מיט 65 שטימען געגען 42 אָנגענומען אין דער דריטער לעזונג דער פאַרבאָט פון דער יודישער שחיטה. דאָס בייערישע יודענטום איז ענטשלאָסען צו אַפּעלירען וועגען דעם אין רייכס־פּאַרלאַמענט און צו דער רייכס־רעגירונג.

א ריזיגע גנבה אין קראקא

קראָקאָ. (טעל.) נעכטען מיטאָג־צייט האָבען גנבים זיך אַריינגעקריגען אין דער וואוינונג פון יודישען אינדוסטריעלער הענריק גאָטליב אויף גאָסאַצ־קאַ 7 און האָבען צוגעגנבעט אַ סך ציהרונג און טייערע חפצים.

צווישען אַנדערע זאַכען האָבען די גנבים צוגענומען: בריליאַנטענע אויער־רינגלעך אין פּלאַטין, 2 בריליאַנטענע פינגערלעך, אַ בריליאַנטענע קראַוואַטען־שפּילקע, אַ שניר פּערלען פון אַ האַלבען מעטער די לענג, אַ גרויסע בריליאַנטענע בראָש, בראַנזאָלעטען און אַ טייערען יאַפּאַנישען געברענטען סער־וויז אויף 6 פּערזאָן. די גנבים איז געלונגען צו אַנטלויפען אומבעמערקט.

ארץ־ישראל־דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

א"י דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 29. (יט"א) אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענג־לישען פּאַרלאַמענט האָט רעפּ. אַמאַר נעמען (אַ יוד) אינטערפּעלירט דעם קאָלאָניען מיניסטער ווען וועט פֿערעפֿ־פֿענטליכט ווערען דער בעריכט פון דער אויספֿאָרשונגס־קאָמיסיע?

דער וויצע שטאַטס־סעקרעטער ד"ר שי"לס האָט געענטפֿערט, אַז ער ווייס נישט ווען דאָס וועט געשעהן. אָבער גלייך נאָכ'רעם, ווי דער בעריכט וועט צוגעשטעלט ווערען דער רעגירונג, וועט דער פּרעמיער פֿערעפֿענטליכען אַ פֿול־בענדיגע אויסגאַבע, וואָס וועט ענט־האַלטען אַלע ערקלערונגען פון די עדות פאַר דער אויספֿאָרשונגס־קאָמיסיע.

ווייטער האָט דעפּוט. ווינגפֿידאַן (קאָנסער.) אינטערפּעלירט צו גלייכצייטיג מיט'ן פֿערעפֿענטליכען דעם בעריכט וועט אויך די רעגירונג פֿערעפֿענטליכען א דעקלאַראַציע, וואָס וועט ענטהאַלטען איהר שטאַנדפּונקט וועגען די סבות פון די אונרוהען. זיין אינטערפּעלאַציע האָט ער בעגרינדעט דערמיט, וואָס די רעגי־רונג האָט ביז אַהער אָפּהענגיג געמאַכט דאָס פֿערעפֿענטליכען אַזאַ דעקלאַראַציע פון דער אַרבייט פון די אויספֿאָרשונגס־קאָמיסיע, כדי פֿאַראויס נישט צו בע־שטימען די מיינונג פון דער אַר־בייט פון דער קאָמיסיע.

דער אונטער־שטאַטס סעקרעטאַר האָט געענטפֿערט, אַז ער איז נישט ביכולת צו געבען קיין ענטפֿער אויף דער פֿראַגע.

דער קאָנסערוואַטיווער דעפּוט. האַ־ווארד בורי נוצט אויס די געלעגענהייט צו אינטערפּעלירען וועגען דער ים המלח קאָנצעסיע. ער שטעלט אונטער די פּאָ־ליטישע מאָמענטען פון דער פֿראַגע און פֿרעגט צי איז דער רעגירונג בעוואוסט, אַז אין בעריכט פון דער שוי־קאָמיסיע איז דער דאָזיגער ענין אָנגעגעבען אַלס איינע פון די סבות פון די אונרוהען, ווייל די אַראַבער קוקען מיט אומצופֿרי־דענהייט דערויף, וואָס יודען נעמען זיי אַוועק אַלע ווירטשאַפֿטליכע פּאָ־זיציעס.

דער וויצע שטאַטס־סעקרעטאַר ענט־פֿערט, אַז די קאָנצעסיע צו עקספּלאָאַטי־רען דעם ים המלח איז נאָוואָמיעסקי'ן געגעבען געוואָרען נאָך פֿריהער דורך דער קאָנסערוואַטיווער רעגירונג. די יעצ־טיגע רעגירונג האָט בלויז געהאַט די אויפֿ־גאַבע דעם אָפּמאַך צו רעאַליזירען און לעבען, וואָס עס איז מאַכע געשעהן דעם 1. יאַנואַר ד. י.

ווייטער פֿרעגט האַוואַרד בורי: פֿאַר־וואָס ערלויבט די רעגירונג נישט צו נאַ־טוראַליזירען די אַראַבער וואָס קומען צוריק קיין א"י פֿון אַמעריקאַ. דער ווי־צע שטאַטס־סעקרעטאַר ענטפֿערט: אַז די אַראַבער וואָס האָבען נאַטוראַליזירט אין א"י אַמאָל און זענען געווען מערקווירדיגע בירגער, קענען יאָ צוריק נאַטוראַליזירט ווערען. אָבער בתנאי ווען זיי וואוינען 2 יאָהר אין לאַנד.

דעווע רעדט אין אַמעריקאַ וועגען דער צוקונפֿט פון פּוילען.

ניו־יאָרק, 29. (ספּעצ.) דאָ איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ באַנקעט לכבוד דעם אַמעריקאַנישען פינאַנץ־יועץ אין פּוילען ה' דעווע. ה' דעווע האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט גערעדט וועגען דער ווירטשאַפֿטלי־כער לאַגע אין פּוילען. ער האָט דערביי געלויבט פּוילען אַלס דאָס בעסטע לאַנד פון מזרח. אייראָפּאַ, וואָס האָט פיל נאַטירליכע רייכטימער און אויסגע־דריקט די האָפֿנונג, אַז פּוילען וועט אויסוואַקסען אַ גרויסע מלוכה.

200 אַרבייטער פֿערשאָטען געוואָרען אין אַ קויהלען־שאַכט.

טאָקיאָ 29 (ספּעצ.) אין איינע פון די קויהלען גרובענס אויף פֿאָרמאָזע האָט זיך אָפּגעריסען אַוואַנד וואָס איז פול געווען מיט אַרבייטער, וואָס האָבען זיך אַראָפּגעלאָזט אין די שאַכטען.

צוליב'ן שטאַרקען קראַך פון דער אַראָפּפאַלענדיגער ווינדע האָט איינגע־ריסען אַ פילאַר און 200 אַרבייטער זענען פֿערשיט געוואָרען. 35 פון זיי איז ביז איצט געלונגען אָפּצוראַטעווען.

געגאַנגען אויף אַ חתונה קיין אָזאָרקאָוו

און איז אַ שכור'ער איבערגעפֿאָהרען געוואָרען דורכ'ן טראַמוואַי

(§) אויפ'ן אָזאָרקאָווער באַהן־פּלאַנט האָט נעכטען פּאַסירט אַ טראַגישער פֿאַל. דער לאָדזשער איינוואוינער סטאַניס לאַוו קרופּינסקי (לאַגעווניצקא 54) איז געגאַנגען מיט דער באַהן־ליניע אויף אַ חתונה פון זיינע בעקאַנטע אין אָזאָר־קאָוו. אויפ'ן וועג האָט ער אויסגעטרונ־קען אַ פֿלעשעל בראָנפֿען, דער קאָפּ איז איהם פֿערדרעהט געוואָרען. אין מיטען דריינען איז זאָנגעקומען אַ צוג, וואָס האָט איהם איבערגעפֿאָהרען. אין אַ שווערען צושטאַנד איז ער געבראַכט געוואָרען קיין לאָדז.

שטרייק פון די קאַסטען־אַרבייטער דויערט.

(וו) נאָך דריי קאָנפֿערענצען צווי־שען די קאַסטען־אַרבייטער און די אינ־דוסטריעלער איז נישט געקומען צו דער ליקווידאַציע פון שטרייק. די פֿאַבריקאַנ־טען ווילען רעדוצירען 40 — 50 פּראָצענט פון לוין. דער שטרייק וועט פֿערשאַרפֿט 6000 אַרבייטער שטרייקען.

דערמאָרגענ'דיגער
פֿרייטאָג־נומער
— פון —
„לאָדזשער
טאָגעבלאַט"
וועט ערשיינען אין אַ גרעסערן פֿאָרמאַט און ברענגען אַ גאַנצע רייה אַרטיקלען און פֿעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער
אַנאָנסען ווערען אָנגענומען
היינט אַ גאַנצען טאָג.

„אויספֿאָרשונגס־קאָמיסיע אין א"י האָט אויסגעמיטען דעם אמת"

ערקלערט האַרי סאַקער אויף דער יעהרליכער קאָנפֿערענץ פון דער ציונ. פֿעדעראַציע אין ענגלאַנד

לאָנדאָן, 29. (יט"א) דאָ איז פֿאָרגעקומען די 13. יעהרלי־כע קאָנפֿערענץ פון דער ציוניסטישער פֿעדעראַציע אין ענגלאַנד. אזוי ווי דער פּרעזידענט פון דער פֿעדעראַציע לאָרד מעלטשעט איז איצט פֿערזייט אין דרום אַפֿריקאַ, האָט דעם פּרעזיז נעפֿיהרט הרב גאָלדבלום.

ד"ר וויצמאַן האָט אין זיין בעגריסונגס ערקלערט, אַז די בעוועגונג לעבט איצט איבער שווערע נסיונות, אָבער די פֿונ־דאַמענטען זענען אומערשיטערט.

אַ בעריכט וועגען דער לאַגע אין א"י האָט אָפּגעגעבען האַרי סאַקער.

ער ערקלערט, אַז לייַדער איז קיין ענטוזיאַסטישע פֿערזאַמלונג נישט דאָס געהעריגע אָרט צו רעדען מיט דער פֿולער אויפֿריכטיגקייט, מען מוז אויסקלייבען אַנ'ענטשפּרעכענדע צייט דערצו. איין זאַך קאָן איך אָבער פֿעסטשטעלען: דער ישוב האָט דורכגעמאַכט די בייזעסטע צייט אויף אַנ'אָפֿן, וואָס איז ווערט צו לויבען. דאָס הויפּט־פּראָבלעם פון דער לאַנדעס־אַדמיניסטראַציע איז נישט בלויז אַ פּראָבלעם פאַר אונז יודען נאָר אויך פאַר די אַראַבער. מען האָט געהאַט דאָס געפֿיהל, אַז די רעגירונג האָט אויפֿגעהערט צו רעגירען. ווען איך האָב מיט 3 וואָכען צוריק פֿערלאָזט ארץ ישראל איז שוין געהאַט אַריינגעטרעטען אַ בעדייטענדע ענדערונג צום בעסערען. די זיכערהייט אין לאַנד איז פיל בעסער, ווי מיט הויי, פֿיעל חדשים צוריק. סאַקער רעדט ווייטער וועגען דער אויספֿאָרשונגס קאָמיסיע. ער ערקלערט, אַז די שוי־קאָמיסיע האָט צופֿיל אויסגעשפּרייט איהר אַקטיוויטעט. דער קאָמיסיע איז פֿאָרגעשטעלט געוואָרען די ערד־פֿראַגע אַלס די ווירטשאַפֿטליכע סבה צו די אונרוהען. ד. ה. אויסמיידען זיך מיט'ן אמת.

דער איינציגער מוסר השכל פון די אונרוהען מוז זיין די פֿערשטענדיגונג פונ'ם אויפֿבוי־ווערק פון דער נאַציאָנאַ־לער היים נאָך מעהר פון פֿריהער.

די ערשטע פֿולע סעסיע פון אַדמונים טראַסטונגען קאָמיטעט וועט אַהן צווייפֿעל אויפֿקלעהרען די מיינונגען־פֿערשידענהייטען, וואָס זענען ענטשטאַנען.

מען מוז זיך נעגענשטעלען די אילוזיע אַז אין א"י זענען נישטאַ קיין אַראַבער. מיר מוזען לעבען זייט ביי זייט מיט דעם אַראַבישען פֿאָלק.

דאָס ווערק וואָס איז געטון געוואָרען — פֿערענדיגט האַרי סאַקער — איז אַ סאָליד ווערק.

עס ווערט דאָ איבערגעלייענט אַ בע־גריסונג פון נ. סאָקאָלאָוו און פון ועד הלאומי.

דער פֿאָרזיצענדער האָט אין זיין שלוס־רעדע דערמאָנט די פֿער־שטאָרבענע לעאָן רייך און זשאַן פֿישער.

רעדע פון פּראָפֿעסאָר בראָדעצקי אויף דער ציוניסטישער קאָנפֿערענץ אין לאָנדאָן

לאָנדאָן, 29. (יט"א) אויף דער קאָנפֿערענץ פון די ענגלי־שע ציוניסטען האָט פּראָפֿ. בראָדעצקי געהאַלטען אַ רעדע אין וועלכער ער האָט צווישען אַנד. געזאָגט:

איך בין מודה, אַז די ציוניסטישע עק־זעקוטיווע האָט צו וועניג זיך פֿערנומען ביז אַהער מיט'ן פּראָבלעם פון די אַראַ־ביש־יודישע בעציהונגען.

די עקזעקוטיווע האָט געשיקט אַ דעלע־גאַציע אין קאָלאָניאַל־מיניסטעריום וועגען שריט אין דער ריכטונג.

קיין א"י ווערט געשיקט דער קאָמי־סאַר פון צעלאַן צו רעאָרגאַניזירען די פּאָליציי. עס איז נויטיג אַ גרעסערע צאָהל יודישע פּאָליציאַנטען פאַר'ן שוץ פון די יודישע קוואַרטאַלען און די שטעט און פון די יודישע קאָלאָניעס. די כותל מערבי פֿראַגע האָבען די אַראַ־בער אויסגענוצט פאַר אַ אַנטי יודישע קאַמפּאַניע. עס איז צו בעגריסען דער שריט פון דער פֿעלקער־ליגע צו שאַפֿען אַ קאָמיסיע פאַר דעם כותל מערבי.

בנוגע דער איינוואַנדערונג, זאָגט פּראָ־פֿעסאָר בראָדעצקי, איז געווען אויך אַ מיינונג, אַז מען דאַרף זי אַביסעל בע־גרענעצען כדי נישט צו רייצען די אַראַ־בער, אָבער די עקזעקוטיווע האָט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז מיר געהען נישט שאַפֿען אין א"י קיין צווייטען גלות, נאָר מיר קומען צוריק, ווי בירגער אין אונזער פֿאָטערלאַנד. נאָך די אונרוהען האָט זיך די אימיגראַציע קיין א"י נאָך פֿערשטאַרקט.

די רעכטליכע לאַגע פון דער יודישער „אַגענץ" איז ביז איצט נישט גענוי רעגולירט. די עקזעקוטיווע פֿאָדערט ביי דער רעגירונג אַ ענטפֿער: וואָס זאָל בע־דייטען די פֿערשטאַנדיגונג און מיטאַרבייט פון דער יודישער „אַגענץ" מיט דער רעגירונג.

וואָס?
?

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר זעהט-זיך פון 6 ביז 7 אין אווענט.

ניט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 100.47

ברעקלעך און פיצלעך

פון רייך-סערווירטען בודזשעט-טיש

באלד נאך בארטעל'ס עקספאזע אין סיים, האבען מיר אנגעוויזען אויף די פאר ווערטער, וואס דער פרעמיער האט אזוי זיך, כלאחר יד, ארויסגעווארפען אין זיין רעדע וועגען אונז יודען. און דאן האבען מיר ארויסגעדריקט אונזער מורא, אז דער ליבעראלער פרעמיער זאל אמאל נישט וועלען אפ'פטר'ן די יודען-פראגע מיט קליינינקייטען. מיט דער עקספאזע פון בילדונגס-מיניסטער טשערוויגסקי און פינאנץ-מיניסטער מאטושעווסקי האט זיך די דאזיגע מורא נאך מעהר בעקרעפטיגט. און איצט, נאך דער דריטער לעזונג פון בודזשעט און דער בודזשעט-קאמיסיע, ווייזט זיך טאקע ארויס, אז אונזער שרעק איז געווען בעגרינדעט: מען פטר'ט אונז אפ מיט קליינינקייטען, מיט ברעקלעך. מיט קארגע ברעקלעך פונ'ם רייך-סערווירטען טיש, וואס ווערט אנגערופען מלוכה-בודזשעט.

די בודזשעט-קאמיסיע האט געמאכט בעשלוסען ארייננצושטעלען אין הוצאות בודזשעט א סומע פון 150 טויזענד זל. אויף יודישע צוועקען און שוין! ארוים א בארג פונ'ם קאפ. און אלע זענען צופרידען. עס זענען צופרידען די בעפעסאוצעס, זיי זענען דאך מקיים די מצוה פון צווישענאציאנאלע צו זארגען פאר די מינדערהייטען, עס זענען צופרידען די סאנאטארען — מ'קאן דאך זיך בעוויזען פאר דער וועלט אונס מענטשלע פון ליבעראליזם און מאלעראנץ, עס זענען צופרידען די פוישרים פארטייען, נ.פ.ר., ב.ר. און אפילו די פרוקעס האבען אויך הנאה דערפון.

נישט צופרידען זענען נאר מיר אליין, מיר די אייביג אונצופרידענע, די אייביגע מורמלערס און אפאזיציאנערען זענען איצט נאך מעהר אונצופרידען, און מיר האבען א רעכט, א גרויסע רעכט אונצופרידען צו זיין.

געווען אין פוילען אנטיסעמיטישע רעגירונגען, אויסגעשפראכענע אנטיסעמיטען זענען געשטאנען ביים מלוכה-רודער, מען האט פון זיי גארנישט געקענט פארלאנגען. דאס האבען אלע געוואוסט, דאס האט געוואוסט די גאנצע וועלט, און קיין שום פייגענבלעטער צו פארדעקען די אנטיסעמיטישע שאנד האט נישט געהאלפען. די איצטיגע רעגירונג גילט אבער נישט פאר קיין אנטיסעמיטישע און זי איז עס טאקע אפשר אויך נישט. די וואס פיהרען היינט אן מיט'ן עפענטליכען לעבען אין פוילען ווילען גילטען אליין מלוכה-מענער, וואס האבען אין זיך די אינטערעסע פון דער גאנצער בעפעלקערונג, אחן אונטערשייד פון גלויבען און נאציאנאליטעט, און מען שאפט זיך דעם דאזיגען נאמען מיט קליינינקייט, מיט 150 טויזענד זל.

דער יודישער קבוץ אין פוילען געהט אונטער, און מען העלפט אונזער ארגאניזם מיט פלאסטערלעך, די גאנצע יודישע בעפעלקערונג קרעכצט און די שווערע צוואנגען פון פערשארפטען קריזיס, און מען העלפט אונז מיט 75 טויזענד זל. פאר די יודישע גמילות חסדים קאסעס, דאס גאנצע יודישע בירגערטום און פוילען רעסט זיך צו דער אומשולטונג, צו פראדוקטיווע בעשעפטיגונגען, צום שפאדעל און ווארשטאט און מען ווארפט אונז צו 50 טויזענד זל. פאר אונזערע האנדווערקער-שולען, אט די דאזיגע מ'שטיינסגעזאגטע הילף, זאל ברענגען די ישועה! און נאך מעהר אונצופרידען דארף מען זיין, וואס אונזערע געשיוואירענע קעמפער, זענען אויף אזוי מינוס אוועקגעגאנגען אויף א קאמפראמיס, און ארויסגערוקט אזעלכע קליינליכע פארדערונגען. די וואס האבען שטענדיג פארשרייען דעם פאליטישען כלל „תפסת מרובה — לא תפסת", האבען זיך בשום אופן נישט געטארט אויף קיין אייניגע לאזען פערבלענדען די אויגען, זיי האבען בעסער בעראטען אוועקשטעלען די פראגע אין איהר גאנצען פערנעם, און גארנישט בעקומען, איידער פאדערן קליינינקייטען און בעקומען דערפאר ברעקלעך. די 150 טויזענד זל. וועלען ביי ווי אונז די ישועה נישט ברענגען אין פאר דער וועלט, און אפילו פאר א סך פון אונז אליין — שאפט זיך דער איינדרוק, אז עפעס ווערט געטון, עפעס ווערט געמאכט פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען. און ביי א געלעגענהייט, ווען ה' מוטום פילזבאווימש האבען אויפצעווייזען די פוילישע יודען אין אמעריקא, „אז אליץ איז אין ארדנונג".

—פס.

סענסאציאנעלע געשיכטע מיט א „דיבוק" אין ווילנע

אנגומעלט האבען מיר געבראכט א ידיעה, אז קיין ווילנא איז געבראכט געווארען א יונגע שיקסע פון דער פראווינץ, וועלכע האט זיך איינגערעדט, אז אין איהר איז ארינן א דיבוק, וואס מאטערט איהר און פיהרט איהר אין קבר.

מיט דער דאזיגער קראנקער שיקסע האבען זיך געהאט פעראינטערעסירט דאקטוירים ספעציאליסטען, אבער זיי האבען גארנישט געקאנט אויספטרן מיט'ן איינגערעדטען „דיבוק", כדי אים „ארויסצוטרייבען".

די געשיכטע זאל זיין אזא:

דאס קראנקע מיידעל איז די איינציגע יורש'טע פון נאר א גרויסען פערמעגען אין וואלין. פאר'ן אויסברוך פון דער וועלט-מלחמה, איז איהר פאטער ארויסגעפאהרען קיין אמעריקא, איבערלאזענדיג זיין גאנצען קאפיטאל דא און איז פון דעמאלט אן נעלם געווארען, ווי אין וואסער אריין.

היות דאס מיידעל איז נאך געווען א מינדעריעהריגע, איז די אפוטרופסות איבער איהר און איבער איהר פערמעגען איבערגעגעבען געווארען איהר מומען, וועלכע האט פון דעמאלט אן פערוואלטעט מיט'ן איבערגעלאזענעם גוט.

דערווייל אבער איז דאס מיידעל אויסגעוואקסען און ס'איז שוין גענעהענט געקומען די צייט, ווען זי האט געזאלט ווערען פיליעהריג און בעפרייען זיך פון איהר מוהמעס אפוטרופסות און אליין איבערנעמען דעם גוט אין איהר רשות.

דאס האט, א פנים, שטארק נישט געשמעקט דער מוהמען, וועלכע האט אנגעהויבען צו זוכען מיטלען, כדי צו מאכען דאס מיידעל פאר נישט פעהיג אנצופיהרען מיט'ן גוט.

זי זאל דאן האבען איינגעלאדען אחיים א יונגעמאן, וועלכער האט זיך פערנומען מיט היפנאז. דער דאזיגער היפנאטיזער איז אנגעקומען פלומרשט אלס לעהרער. אין דער אמת'ן אבער האט ער זיך פערנומען מיט סוגעסטירען דאס מיידעל, וועלכע ער האט איינגעשמועסט, אז אין איהר האט זיך ארייננגעכאפט א „דיבוק"...

מיט דער געשיכטע האט זיך איצט פעראינטערעסירט די מאכט...

סאוויעט-רוסלאנד האלט אין איין עקספארטירען

מען פיהרט ארויס פוטער, שמאלץ, פאפיראסען, צוקער, פיש און אלץ, וואס עס לאזט זיך און לאזט זיך נישט

(א בריף פון מאסקווע)

פון ב. סמאליאר

עקספארט!

סאוויעטען-רוסלאנד האט זיך איצט גענומען צו עקספארט צום ארויספיהרען קיין אויסלאנד וואס מעהר סחורה.

מען פיהרט איצט ארויס פון רוסלאנד זאלץ און שמאלץ, און אייער, און הינער, און וואס נישט? זאכען, וואס אין סאוויעטען-פערבאנד דארף מען שטעהען מיט א שפייז-קארטעל אין די „אטשערעדען" זיי צו קריגען אין א בעגרענעצטער צאהל, ווערען איצט אין ריזיגע מאסען געפאקט אין וואגאנען און געשיקט קיין אויסלאנד.

פוטער איז איצט אין מאסקווא א גאנץ זעלטענער ארטיקעל, אבער אין בערלין עסען די דייטשען סאוויעטישע פוטער, און עס קאסט זיי נאך ביליגער, ווי אין סאוויעטען-פערבאנד. צוקער, פיש פאפיראסען ווערען איצט אין סאוויעטען פערבאנד זעלטענער און זעלטענער, ווייל זיי געהען פון דאנען גאנצע צוגען-ווייז קיין אויסלאנד.

רוסלאנד דארף איצט האבען געלד. זי בויט איצט איהר גראנדיעזען פינף-יעריגען „אינדוסטריעלען פלאן" און קיין געלד האט זי נישט. און קיין הלואות פון אויסלאנד קריגט זי אויך נישט און זי נישט צו קריגען. און טראקטארס מוז מען פון אויסלאנד בעציהען, און מאשינעס פאר די ניי-געפלאנטע פאבריקען מוז מען אויך האבען, און אמעריקאנער און דייטשע אינזשינירען, וואס בויען די נייע פאבריקען מוז מען צאהלען מיליאנען מיט גוטע אמעריקאנער דאלארס, און אין לאנג גיפא ווערט דער גאלד-זאפאס [illegible] נער.

אונטער אזעלכע אומשטענדען בלייבט פאר דער סאוויעטישער רעגירונג בלויז צוויי זאכען: מאכען אינערליכע הלואות, און פערברייטערען דעם עקספארט פון רוסישע סחורות קיין אויסלאנד.

צו מאכען אינערליכע הלואות איז היינט צו טאג אין סאוויעטען-פערבאנד איינע פון די לייכטסטע זאכען. יעדער ארבייטער און יעדער אנגעשטעלטער אין סאוויעטען-פערבאנד האט זיך שוין איינגעוואוינט מיט דעם געדאנק, אז אנשטאט צוועלף חדשים ארבייטס-לוין א יאהר, קריגט ער בלויז פאר עלף חדשים דעם צוועלפטען גיט ער אוועק פאר דער אינערליכער הלואה.

אבער מעהר ווי איין הלואה א יאהר קען מען פונדעסטוועגען אפילו אין סאוויעטען-רוסלאנד נישט מאכען. מעהר ווי איין חודש שכירות קאן מען ביים ארבייטער נישט צונעמען. איבערהויפט נאך אין א צייט, ווען פראדוקטען ווערען זעלטענער, און ווען די פרייזען אויף די דאזיגע פראדוקטען שטייגען.

האט מען זיך דערפאר איצט גענומען צו עקספארטירען קיין אויסלאנד סחורות מיט דער ברייטער האנט. מען עקספארטירט אלץ. אפילו אלטע יודישע ספרים. נישטא קיין זאך, וואס מען זאל איצט נישט קאנען קריגען פון סאוויעטען-פערבאנד, אבי נאר מען צאהלט מיט אויסלענדישער וואלוטע.

האט מען אויסגערעכענט, אז אויב די איצטיגע סאוויעטען-רוסלאנד זאל זיך עקאנאמיש אנשטרענגען פינף יאהר צייט און זיך קאנצענטרירען אין פערלויף פון אט די פינף יאהר אויף דער אויפבויאונג פון אן אייגענער גרויסער אינדוסטריע, קען פון דער ענד פון אט די פינף יאהר געשאפען ווערען אין סאוויעטען-פערבאנד א בעדייטענדע צאהל פאבריקען, וואס זאלען זיין נישט ערגער, ווי די אמעריקאנער, אדער די דייטשע. נייע פאבריקען בעדייט א פערגרעסערטע אינערליכע פראדוקציע. א פערגרעסערטע פראדוקציע הייסט נישט דארפען אנקומען קיין אויסלאנד נאך א סך זאכען. נישט דארפען אנקומען קיין אויסלאנד הייסט ווערען עקאנאמיש זעלבסטשטענדיג. און עקאנאמישע זעלבסטשטענדיגקייט? ווער וועט זיך עס צוטשעפען? גיט אפזאגען פון געוויסע, אפילו נייטיגע זאכען, אבי מיט דער צייט צו ווערען זעלבסטשטענדיג?

אט צוליב די דאזיגע פערספעקטיווען מוז זיך איצט דאס רוסישע פאלק אפזאגען פון א סך נייטיגע זאכען. צוליב דער צוקונפטיגער אינדוסטריעלער און עקאנאמישער זעלבסטשטענדיגקייט פון דער גרויסער סאוויעטישער מדינה, מוז מען מענשען איצט עסען פלייש בלויז פינף מאל א וואך, מוז מען מילך פערקויפען אויף קארטלעך און בלויז פאר קינדער, אדער פאר קראנקע, מוז מען אויף קארטלעך פערקויפען אפילו הערינג. מוז מען די פוטער, די אייער, דעם ברויט און דעם צוקער פערקויפען קיין אויסלאנד. מוז מען אפילו עפעל עקספארטירען קיין אויסלאנד.

און ווען דער דורכשניטליכער בירגער קרימט זיך, און ווען די פרוי פון דעם קאמוניסט ברומט אונטער אונצופרידען פאר איהר מאן, אז זי האט היינט אין קאאפעראטיוו גארנישט געקריגען, איז פאר זיי פאראן איין ענטפער: „די „פיאטילעטקע". אט וועט מען דורכפיהרען דעם פינף-יאהריגען פלאן, וועט אלצדינג ווערען בעסער. די ערשטע פינף יאהר זענען שטענדיג די שווערסטע.

* * *

די ערשטע פינף יאהר זענען טאקע שטענדיג די שווערסטע. אבער דא, אין סאוויעטען-פערבאנד, שטעלט זיך דערווייל די לאגע אזוי אוועק אזוי, אז וואס א יאהר ווייטער, ווערט די לאגע שווערער.

צו דער פינף יעהריגער פלאן וועט דורכגעפיהרט ווערען, צי נישט, — נישט כער פון אלין יא, — אבער דערווייל איז זעהר פוטער, אויב אויפ'ן צווייטען יאהר פון דער „פיאטילעטקע" האלט מען שוין דערביי, אז מען מוז אלץ ארויספיהרען קיין אויסלאנד, און אז מען מוז שוין אנהויבען צו רעדען וועגען זאמלען ביי דער בעפעלקערונג גאלדענע פינגערלעך אלס „הלואה".

נאטירליך, פאר איינגעע בירגער איז זיך נישטא וואס צו שעמען. פאר איינגע בירגער קען מען דרוקען נאך א פאר מיליאן פאפירענע רובלס כל זמן דער רוסישער רובל ווערט אין אויסלאנד סיי ווי נישט אנערקענט, איז דאך קיין נפקא מינה נישט. מיט ווייפיל גאלד ער איז געדעקט. אויב אבער די געפלאנטע „גאלד-הלואה" זאל מיינען, אז די נייע זאמעלטע פינגערלעך וועלען געשמאלצען ווערען אויף גאלד-מטבעות, מיט וועלכע מען וועט צאהלען אין אויסלאנד פאר טראקטארס און פאר אנדערע מאשינעס, דאן הייסט עס אייגענטליך, אז מען וועט פאקטיש עקספארטירען קיין אויסלאנד נישט בלויז פיש און הערינג, נאר אויך גאלדענע פינגערלעך. פאר דעם צווייטען יאהר פון דער „פיאטילעטקע" איז עס, פערשטעהט זיך אפיסעל צופיל. אויב אזא שריט ווערט געמאכט אויפ'ן צווייטען יאהר פון דעם פינף-יאהריגען פלאן, דאן וואס וועט מען שוין מוזען טון אויפ'ן דריטען יאהר? — פינגערלעך און אוירינגלעך לאזען זיך דאך אויך אויס...

ווען דער סאוויעטישער רעגירונגס קאבינעט האט אין נאוועמבער מאנאט בעשטעטיגט דעם בודזשעט אויף היינטיגען יאהר, וואס בעשטעהט פון 11.390.000.000 רובל, האב איך זיך געוואונדערט: וואו וועט די רעגירונג נעמען אזוי פיל געלד צו דעקען אט דעם גרויסען בודזשעט?

מיט איין מאנאט שפעטער איז דער ענטפער פאר מיר געווען קלאר: דער פאקטישער ממשות'דיגער בודזשעט פון דער רעגירונג איז בלויז יענע טייל פון זיינע אויסגאבען, וואס דארפען אויסגע-

(ענדע זייטע 6)

מאקדאנאלד דערצעהלט טשעקאווע פרטים פון זיין מערקווירדיגער קאריערע

דער היינטיגער פרעמיער פון ענגלאנד, האט קומענדיג צו 17 יאהר קיין לאנדאן קוים פערדינט אויף טרוקען ברויט און „הייס וואסער". - א סך יאהרען האט ער געליטען הונגער און נויט.

אין „לא וואנגווארדיא" איז געווען אפגעדרוקט אן ארטיקעל פון דעם זשורנאליסט ל. דע באסעא, וועלכער האט לעצטענס געהאט א שמועס מיט דעם סאציאליסטישען פרעמיער - מיניסטער פון ענגלאנד, ראמזיי מאקדאנאלד. באסעא'ן האט נישט אינטערעסירט מאקדאנאלד דעם פאליטיקער. ער האט בלויז געשמועסט וועגען דער קאריערע פון דעם פאפולערען מיניסטער, האט זיך פינאנדערגעפרעגט וועגען זיין יוגענד און לעבען. דער ארטיקעל טראגט דעם טיטעל: „ווען ראמזיי מאקדאנאלד פלעגט עסען פאר עטליכע סענט"...

מאקדאנאלד איז געבוירען געווארען אין אן ארימער פאמיליע, אין סקאטלאנד, אין א טיפישען קליינעם הייזעל נעבען לאסומוט. דאס הייזעל שטעהט נאך ביז היינט און ציהט צו די אויפמערקזאמקייט, נישט בלויז פון טוריסטען, נאר אויך פון די שכנים. עס לעבטען ארוים פון זיך ארוים פון די נעקאלעטע ווענט און דער ... ארענט אויף א ... א בלעכענער אויוון ... מער אין דער אויוון ... געהייצט אזוי שטארק, ... שיסען פון זיך ארוים ...

אין דעם דאזיגען הייזעל ... מאקדאנאלד זעהר ליב ... נאך ער האט צייט. ער ... פאהרען פון זיינע מיני... שעפטיגונגען און זיין ... גנגען איז, זיך אוועקצו... מען, איהם גוט בעקאנ... איז טראדיציאנעל ביי א... פון יענער געגענד, צו ... דעם סקאטיש-צוגעפראוו...

און מאקדאנאלד האלט ... און איינפאך, ווי פראסט ... עס איז געווען זיין גאנץ ...

געבוירען אלס זוהן פון ... האט ער אנגעהויבען צו ... פעלד, נאך פון די יוגנט ... מאקדאנאלד האט זיך ווי ... אויסגעדריקט אזוי:

— מיין גאנץ לעבען, ... טונג, ווי דאס אמאליגע ... נאלאנאגדיג ארבייטען: פ... פעלדער, ביי דער זייט ... ביי די ארבייטען פון ... שנניידען און ביי די אנדערע ... בעשעפטיגונגען, און אין ... מענט ביים פערזייהען אינ... קליבען זוייערע עוולטאטען.

און מאקדאנאלד גיט ...

— איך געפין פאר ג... אז די אנדערע קולטור-ארבייט ... געווען זעהר ליב. איך הא... מאל זיך צו זיי נישט א... פיל, אז איך זאל בלייבען ... האב געטון, ווי עס טון ... וועלכע האבען דורכגעמאכט ... פון ווייסען, ווי אזוי מען ... דעם אקער און האלטען ... סערפ. דערמאנט זיך, אז ... ביימער פון יענע צייטען ... מען צו שפייזען די פאנג... דיג דעם סקאטישען פאפ... נישט אויסמעדערנדיג צו ... בעל, אז א סך פון זיי פלע... כען פערזען און פערפאם... און דעם שטובעל, וואו ... טוט. האט מאקדאנאלד דו...

קינדהייט און פריהע יוגענד, פון פענסטער פונם הייזעל זעהט מען דעם פלאץ, וואו ער איז געגאנגען אין שול, בעקומענדיג זיין ערשטע בילדונג.

מאקדאנאלד איז שוין אלס קינד געווען א פעהיגער. דער לעהרער פון דער שול האט דעריבער צוגערעדט זיין מוטער, זי זאל איהם שיקען אין שטאט לערנען. ער האט זיך געלערנט, צוגרייטענדיג זיך צו דער אוניווערזיטעט פון עבערדין.

די צייטען זענען אבער געווען זעהר שווערע. ס'איז נים לייכט אנגעקומען צו קעמפען פאר דאס לעבען, דאס הייסט פערדינען און אין דער זעלביגער צייט צו לערנען. זעהר שווער געווען, ער איז דעריבער געבליבען אחן אוניווערסיטעט-בילדונג, אבער, אויט בעריהרט דאס נישט מאקדאנאלד. ער זאגט וועגען דעם אט וואס:

— דעם אמת זאגענדיג, ארט עס מיר נישט, ווייל איך בין פעסט איבערצייגט, אז מעהרסטענטייל זענען די דאזיגע שטודיעס אדער אומנוצליך, אדער זיי ברענגען שאדען...

אזוי האט מאקדאנאלד אנגעהויבען זיין גייסטיג לעבען. ער האט אליין זיך געבויט א וועלט, נים אנדערש איז אבער געווען אויך מיט זיינע פערדינסטען.

פערענדיגענדיג זיינע למודים מיט'ן לעהרער פון לאסומוט, האט ער אנגעהויבען אונטערפערדינען אלס דעם לעהרער'ס געהילף. אזוי עטליכע יאהר, ער פלעגט צוהעלפען לערנען אנדערע יונגלייט.

נאכדעם איז אפגעפאהרען קיין בריסטאל, וואו ער איז געווארען אנגעשטעלט אלס סעקרעטאר ביי א געוויסען הער. דער יונגער מאקדאנאלד האט געוואלט לערנען. דאס וואלט איהם אבער מעגליך געווען נאר אין אזא פאל, ווען ער וואלט זיך אויסגעזוכט א בעקוועמע פרנסה. אזא, האט זיך איהם אויסגעוויזען, וועט זיין די סעקרעטארישע ארבייט ביי דעם בריסטאלער הער. דאס איז אבער אזוי נישט געווען. מ. האט בייטאג געארבייט און ביינאכט בעזוכט די ארטיגע רעאל-שול. דאס האט פאר'ט לאנג נישט געקענט פארטגעזעצט ווערען. דער בעל-הבית האט זיין פליסיגען אנגעשטעלטען געגעבען א סך ארבייט און ווייניג געצאהלט. ס'איז נישט מעגליך געווען אויסצוקומען ווי קליין עס זענען געווען דעם אנגעשטעלטענס אויסגאבען. ער איז געצוואונגען געווען צו פערלאזען דאס פלאץ און די שטאט בריסטאל. ער איז אוועק קיין לאנדאן אין א שווערען קאמף געגען דער נויט.

היינט קלינגט גאנץ ענגלאנד מיט מאקדאנאלד'ס נאמען. אויך אין אויסלאנד

(ענדע זייטע 6)

א קאפעלע הומאר

ווערטלעך און שטעכווערטלעך

אין רעסטאראן

גאסט (צום קעלנער): זייט אזוי גוט און טראגט ארויס דעם קאטלעט און די פלאש וויין. דער קאטלעט זאל זיין אזוי פריש, ווי דער וויין, און דער וויין זאל זיין אזוי אלט ווי דער קאטלעט.

קעלנער.

* * *

אין דער אסעקוראציע-געזעלשאפט.

פערזיכערער: איך בעט מיר אויס צו צאהלען די פאליסע.

בעאמטער: איהר זענט דאך פערזיכערט אויפ'ן לעבען, און איהר לעבט דאך נאך!

פערזיכערטער: געהט שוין געהט, דאס לעבען פון א מאנופאקטוריסט הייסט ביי אייך אן לעבען!

ק-ה.

טראגעדיע פון א יודישער פרוי

האט חתונה געהאט מיט א רייכען אמעריקאנער פעטער און איז געווארען גערידערט צוליב דער סעקסועלער פערדארבענקייט פון איהר עלטערן מאן

די ווילנער צייטונגען דערצעהלען: אויף פילסודסקי גאס האלט זיך אויף ביי איהרע קרובים די שעהנע און יונגע יודישע פרוי ל., וועלכע איז קראנק אויפ'ן פסיכישען באדען צוליב אזא אויסטערלישער געשיכטע:

מיט עטליכע יאהר צוריק איז אראפגעקומען פון אמעריקא קיין זעלווע, וואו עס האט דאן געוואוינט ל.'ס א פעטער. ל. איז שוין געווען אן'אלטער בחור און די יאהרען און זיין יונגע זעלוועער פלימעניצע איז איהם געפעלען געווארען.

דער אמעריקאנער פעטער האט איהר ענדליך געמאכט א פארשלאג חתונה צו האבען מיט איהם. דער פארשלאג האט ביי דער משפחה שטארק אויסגענומען און אלע האבען אנגעהויבען איינצושמועסען די יונגע ל. זי זאל חתונה האבען מיט'ן רייכען אמעריקאנער פעטער.

די רייכקייט פון אמעריקאנער פעטער איז געווען א צו-שטארקע פערבלענדעניש. זי האט נישט געקענט בעשטעהן דעם נסיון און די יונגע ל. האט ענדליך געגעבען איהר „יא"-ווארט.

די חתונה איז פארגעקומען אין ווילנא מיט גרויס פייערליכקייט. נאך דער חתונה האט ל. אפגעריבען דעם מזל פון די זעלוועער ירושה פאר איהרע שוועסטער און איז באלד נאכדעם אפגעפאהרען מיט איהר עלטערן מאן קיין אמעריקא.

תחילת זענען די בריף פון יונגען ווייבעל געווען גאנץ גוטע. וואס אמאל ווייטער אבער זענען זיי געווארען אלץ טרויעריגער.

די פרוי האט געשריבען, אז איהר מאן איז טאקע גאנץ רייך, אבער זי האט אויסצושטעהן פון איהם נעברענטע ערות איבער זיין סעקסועלע אפנויגונג, פון וואס זי לייד'ט סיי גייסטיג, סיי פיזיש יסורים.

שפעטער האט דאס ווייבעל אינגאנצען אויפגעהערט צו שרייבען און איהרע קרובים האבען נים געוואוסט, וואס מיט איהר איז.

מיט א דריי חדשים צוריק איז פלוצלונג אנגעקומען א טעלעגראם פון אמעריקאנער פעטער, אז ער קומט קיין ווילנא מיט זיין יונג ווייבעל, וועלכע איז קראנק געווארען אויף א שווערער נערוועזער קראנק.

די בעגעגעניש איז טאקע געווען ווייט נישט קיין פרעהליכע, שוין פון די ערשטע טעג האט מען זיך ארומגעזעהן, אז ל. איז שווער קראנק אויפ'ן פסיכישען באדען.

ברענגענדיג איהר קיין ווילנא האט דער לייבענשאפטליכער מאן געוואלט בשתיקה צוריקפאהרען פון ווילנא.

די נאכט פאר'ן אפפאהרען האבען אבער ד קרובים ארויסגענומען זיינע פאפירען און דער „פעטער" האט בלית ברירה געמוזט אויסשטעלען א משעק אויף א באנק, וואו ער האט איינגעלעגט פאר זיין פרוי א געוויסע סומע אין דאלארען, אפ'צטרנדיג אויף אזא אופן זיין פרוי, איז דער מאן ארויסגעפאהרען צוריק קיין אמעריקא.

די קרובים האבען געפיהרט די קראנקע פרוי צו ד"ר ווערשובסקי און פראפ. וולאדימירסקא, ביידע האבען אנערקענט, אז די סבה פון איהר גייסטיגער קראנקהייט איז א רעזולטאט פון אנ'אונגא-מאלער סעקסועלער בעציהונג מצד דעם מאן.

שטיצע פאר דעם אפגעברענטען בית-יתומים אין קאוונא

בערלין, 29. יאנואר. (יט"א) דער יודישער הילפס-פעראיין פון די דייטשע יודען האט ארויסגעשיקט הילף פאר דעם אפגעברענטען יודישען יתומים-הויז אין קאוונא.

פערביטערטע שלאכטען צווישען בעדואינישע שבטים

ביירוט, 29. יאנואר. (יט"א) פון דער מזרח-ירדניק פון סיריען טיילט מען מיט, אז דארט איז פארגעקומען א פערביטערטע שלאכט צווישען עטליכע בעדואינער שבטים. דער שבט רואלא האט אנגעפאלען די שבטים סאבא און אמראם. 40 פערזאן זענען דערהרג'עט געווארען.

לאָדז
30. יאַנואַר 1930
זון-אויפגאַנג: 7.27
זון-אונטערגאַנג: 4.12
דאָנערשטאָג, א' שבט תר"ץ
פ' וארא

טאָג-כראָניק

פאַרוואָס איז מילכיגס און פלייש ביליגער?

(§) אין יאַנואַר איז ביליגער געוואָרען מילכיגס. פלייש און מאַנופאַקטור צוליב דער געפאַלענער קאָנסומציע און דער שווערער לאַגע פון די סוחרים.

אַ קאָמוניסטישע פאָהן

(—) אין דער לעצטער נאַכט האָבען אומבעקאַנטע פּערזאָנען אויף עק קאָמיענאַ און קילינסקי-גאַסען אויפגעהאָנגען אַ קאָמוניסטישע פאָהן מיט אַנטי-מלוכה'שע אויפשריפטען.

גנבות

(§) פון איגנאַצי פוקס'עס פאַבריק (זאַקאָנטנאַ 51) האָבען גנבים „אויסגערויבט" גאַרן פאַר 1000 זל.

* * *

(§) פון ד"ר פייוולעוויטש'ס וואוינונג (ציגעל-גאַס 19) איז אַרויסגע'גנב'עט געוואָרען אַ פוטער אין ווערט פון 2800 זל.

* * *

(§) די פאָרלעצטע נאַכט האָבען גנבים אַרויסגע'גנב'עט מאַנופאַקטור-סחורה פון מ. גאָלדבערג'ס געשעפט (פּיעטריקאָווער 104). דער נאַכט-סטרוזש האָט זיי אָבער געשטערט אוועקצוטראָגען די סחורה, וועלכע זיי האָבען איבערגעלאָזט און אַנטלאָפען.

רעטזעלהאַפטער זעלבסטמאָרד איז אַ וואַנע פון אַ באָד-אַנשטאַלט

צי איז דער געהיימניספולער זעלבסטמערדער ווירקליך דער רוסישער פירשט מיכאַל מיליוקאָוו?

דינסטאָג אין די אָוונט-שעה'ן איז די דער לאָדזער פּאָליציי מיטגעטיילט געוואָרען וועגען אַ געהיימניספולען זעלבסטמאָרד אין דער באָד-אַנשטאַלט „צענטראַל" אויף זאַכאָדניאַ 38.

אַרום 8 אָוונט איז געקומען אין באָד-אַנשטאַלט אַ פיין-געקליידעטער הער פון לערך 40 יאָהר, וועלכער האָט פאַרלאַנגט אַ באָד-צימערל ערשטע קלאַס.

אין אַ צוויי-שעה אַרום זעהענדיג, אַז דער אומבעקאַנטער הער פאַרלאָזט נישט די קאַבינע און פון אינעווייניג הערט זיך נישט קיין שום בעוועגונג — איז די דינערשאַפט שטאַרק בעאונרוהיגט געוואָרען און האָט אָנגעקלאַפּט אין דער טיר פון צימערל, אָבער קיין ענטפער איז נישט געקומען. דאַן האָבען די דינער אויפגעעפענט די טיר און בעמערקט ליגען דעם אומבעקאַנטען אויף דער קאַנאַפּע אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד. ווען די דינער האָבען אים גענומען מונטערן האָט ער געזאָגט:

„לאָזט מיך צורוה, ראַטעוועט מיך נישט... איך וויל נישט לעבען"...

דאָ האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער אומבעקאַנטער גאַסט איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. אויף דער פאָדלאָגע, נעבען דער קאַנאַפּע איז נאָך געלעגען אַן אויסגעליידיגטע פלעשעל גיפט.

עס איז תיכף אַרויסגערופען געוואָרען די נאָטהילף, אָבער אַיידער וואָס ווען, ווען דער זעלבסטמערדער איז געבליבען אויף אַ סעקונדע אַליין, האָט ער אַרויסגענומען פון טאַש אַ זשילעטקע און האָט מיט זיך איבערגעשניטען די אָדערן פון די הענט. די אָנגעקומענע פּאָגאָטאָוויע האָט דעם זעלבסטמערדער אָפּגעפיהרט אין אַ שווערען צושטאַנד אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל אַריין. די פּאָליציי'אישע אויספאָרשונג האָט נישט בעוויזען פעסט-צושטעלען דעם נאָמען פון זעלבסטמערדער, ווייל ער האָט בײַ זיך נישט געהאַט קיין שום דאָקומענטען.

אין אַ פאָר שעה אַרום, ווען ער איז עטוואָס געקומען צו זיך, האָט די פּאָליציי ווידער געוואָלט געוואָהר ווערען דעם נאָמען פון זעלבסטמערדער און ווייסען די סבות פון זיין פּראָגנישען שריט. ער האָט זיך אָבער אָפּגעזאָגט צו געבען ערקלערונגען. „דאָס איז מיין געהיימניש", האָט ער געזאָגט דער פּאָליציי — „קיינער וועט זיך קיינמאָל נישט דערוויסען ווער איך בין און ווי איך הייס"...

ווען דער זעלבסטמערדער איז שפּעטער ווידער געקומען אַביסעל צום בעוואוסטזיין האָט ער געבראָכען זיין עקשנות און אָפּגעגעבען אַן ערקלערונג, וואָס קלינגט העכסט סענסאַציאָנעל. מיט אַ שטים האָט ער געזאָגט, אַז ער הייסט מיכאַל פירשט מיליוקאָוו, ער איז אַלט 36 יאָהר. אַ לאַנגע צייט האָבען איהם די באָלשעוויקעס געפּייניגט אין רוסלאַנד, און ענדליך איז איהם געלונגען צו אַנטלויפען איבער דער פּוילישער גרענעץ. אָבער דאָ אין פּוילען האָט ער נישט געהאַט קיין מיטלען צום לעבען און פאַר הונגער האָט ער איינמאָל פאַר אַלעמאָל בעשלאָסען צו מאַכען אַ סוף פון זיין לעבען, און צו דעם צוועק איז ער געקומען קיין לאָדז.

די פּאָליציי האָט אונטערגענומען אַן ענערגישע אויספאָרשונג פעסטצושטעלען צי דער געהיימניספולער זעלבסטמערדער איז ווירקליך דער פאַר וועמען ער גיט זיך אויס, ווייל צוליב דעם, וואָס דער גאַנצער ענין איז אַרומגעהילט מיט אַ טיפען שלייער פון געהיימניסען ווערט אַרויסגעשטעלט דער חשד, אַז אונטער דעם נאָמען פירשט מיליוקאָוו זאָל זיך גאָר בעהאַלטען אַן אַנדערער, וואָס וויל נישט צוליב נאָך ניט-אויפגעקלעהרטע סבות זאָגען זיין אמת'ען נאָמען.

דער געלד-מאַרק
וואַרשאַווער בערזע

וואַרשאַ, 29 יאַנואַר (טעלעפאָן).

דער דאָלאַר אין וואַרשא איז געווען אין קויף 8.86 זל. אין פערקויף 8.88

100 זל. בערעכענט אין גאָלד 172 זל.

דאָלאַרובקא 74—75 זל.

באַנק פּאָלסקי 183 — $183\frac{1}{2}$ זל.

8 פּראָצענטיגע לאָדזער פאַנד-בריף $63\frac{1}{2}$—$64\frac{1}{2}$ זל.

1 ביז 5 עמיסיע לאָדזער טראַמוויי אַקציעס 94—96 דאָלאַר

גאָלד רובעל 4.61 זל.

זילבער רובעל 2.38 זל.

זילבער רובעל קליינגעלד 1.15 זל.

1 גראַם ריינגאָלד 5.9244 זל.

אויף אַקציעס און אויף לאָדזער פאַנד-בריף איז אַ נאָכפראַגע.

די טענדענץ איז אַ פעסטע.

ראַדיאָ פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, 30 יאַנואַר

קאַטאָוויץ (409)
12—14 פאָלקסטימליכער אָרקעסטער קאָנצערט
16.35 פידעל-קאָנצערט פון קאַרלאָוויטש
16.35 17.10 שטרייך-קאָנצערט מוזיק
17.40 סאָליסטען-קאָנצערט
18.45—19.15 „די בעסקידען" (געזאַנג, מוזיק ערצעהלונגען)
19.45 אויסגעקליבענע שלעזישע לידער (מוזיק)
20.25 מוזיק קאָנצערט
20.45 מינגל פון קוואַרטעט קאָנצערט
22.35 לעצטע נייעס
—23 לייכטע טאַנץ-מוזיק (פאַסט-אָרקעסטער)

אויסלענדישער ראַדיאָ-פּראָגראַם

קעניגסוואוסטערהויזען (1635)
20.30 „דער אָרימער יחונתן" (אָפּערעטע)
בערלין (418)
20 קאָנצערט
הויאיזען (1071)
20.30 „פּאָלוס" (אָראַטאָריום פון מענדעלזאָהן)
לאָנדאָן (356)
—24 אָרגעל-קאָנצערט
פראַנקפורט (390)
16—17.45 אינטערהאַלטונגס-קאָנצערט
פּראַג (487)
16.30—17.25 נאָכמיטאָג-קאָנצערט (קאַמער מוזיק)
פּרעסבורג (279)
16.30 נאָכמיטאָג קאָנצערט (פראַנצויזישע מוזיק)
בודאַפּעסט (550)
1740—18.45 אָרקעסטער-קאָנצערט
19.30—22.30 „לאָהענגרין" (אָפּער פון וואַגנער)
22.30—23.20 ציגיינער קאַפּעלע פון קאַפע בערע
רוים (441)
21.02 אָוענד פייערליכקייט (מוזיק)

פון „יעאָס"

שפּראַך-קורסען פאַר עמיגראַנטען

צוליב'ן גרויסען עמיגראַציע-שטראָם וואָס געהט איצט פון לאָדז אין די דרום אַמעריקאַנישע לענדער און אין די ענגלישע דאָמיניעס, האָט די היגע אָפּטיילונג פון דער צענטראַלער יוד. עמיגראַציע געזעלשאַפט „יעאָס" בעשלאָסען צו עפענען וויטערדיגע גרופּען פון שפּראַכען-קורסען פאַר עמיגראַנטען.

דעם 1-טען פעברואַר ה. י. ווערט גע-עפענט די צווייטע גרופּע פאַר שפּאַניש, אַ גרופּע פאַר פּאָרטוגעזיש און אַ גרופּע פאַר ענגליש. דער אָפּצאָהל איז אַ מיניי-מאַלער.

נעהענטע אינפאָרמאַציעס צו בעקומען אין „יעאָס" (פּיעטריקאָווער 10).

אויפפאָרדערונג און געלד פאַר עמיגראַנטען

דער היגער „יעאָס" האָט דערהאַלטען אויספאָרדערונגען פון אַרגענטינע פאַר פאָלגענדע פּערזאָנען: ישראל יצחק גרונדמאַן, מענדעל און אברהם מאַרקוס און וואָלף זילבערשטיין.

אָנגעקומען מכח געלד-שיקונגען פאַר די פאָלגענדע אַנגעלעגענהייטען זענען אָנגעקומען פאַר: אהרן הויזער, מרדכי מראַזאַק, יצחק דוד יעראָזאָלימסקי און דבורה פּערעלמאַן.

אַלע אויסגערעכענטע דאַרפען זיך מעלדען אין „יעאָס" (פּיעטריק. 10) פון 10 ביז 2 בײַטאָג.

לאָדז גריט זיך שטילערהייט צו די שטאָט-ראַט-וואַהלען

(ב) עס ווערט מיטגעטיילט, אַז היינטיגען מאָנטאָג איז אין דער פּריוואַטער דירה פון אַ היגען פּאַרטיי-פיהרער שוין פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען די היי-יעהריגע שטאָט-ראַט וואַהלען אין לאָדז.

אין דער אַסיפה האָבען זיך בעטייליגט 25 אַקטיווע מיטגלידער פון דער דאָרטיגער פּאָליטישער גרופּירונג. עס איז שוין אויסגעוועהלט געוואָרען אַן אָרגאַניזיר-קאָמיסיע, וואָס זאָל צוגרייטען די וואַהלען און אינטערווענירען בײַ דער רעגירונג, אַז די לאָדזער וואַהלען זאָלען פאָרקומען צום טערמין. בראש פון וואַהל-קאָמיטעט האָט זיך געשטעלט אַ בעקאַנטער לאָדזער אַדוואָקאַט.

פון נושאי המטה

זונטאָג דעם 26 ד. ח. האָט זיך אונטער דעם פאָרזיץ פון ה' יצחק זאַליץ קאָנסטיטויאירט די פערוואַלטונג פון פער-איין נושאי המטה וגמילת חסדים אין לאָדז, אויף דעם פאָלגענדען אופן: פּרעזעס יוסף חושאַנאָוויטש, וויצע-פּרעזעסען יחיאל יצחק בערמאַן יצחק מאיר זדונסקי, קאַסירער — הערש אַפּענבאַך, גאַם פאַראויש — אלי' ווייסמאַן, סעקרעטער — ליפּא בײַן, פערוואַלטער און וואַכען-מען ה' מאָטעל מונק.

אין דריי שורות
לאָדזער נייעס בקיצור

לויט פּראָוויזאָרישער בערעכנונג זענען די חיונה קאָסטען אין לאָדז אין יאַנואַר קלענער געוואָרען אויף 2 פּראָצענט.

* * *

אויף דער נאָהנטער שטאָט-ראַט-זיצונג וועלען געוועהלט ווערען 28 שטאָטישע ראַיאָן-אָפּעקונען.

* * *

האַלב-פעברואַר וועט געעפענט ווערען די לאָדזער ראַדיאָ-סטאַציע.

* * *

לאָדזער געריכטס-אַפּליקאַנטען האָבען זיך געווענדעט צום מיניסטעריום צו פערקלענערן די צייט פון דער אַפּליקאַציע.

ייִדיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן
גאַסטראָלען פון די בעוואוסטע אַמעריק. סובּרעטין ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום
בעטי קעניג

אכטונג!! שבת נאָכמיטאָג און איז אָוענד ווערט געשפּילט:
פרייליכע וואָר! לאַכען! זינגען! טאַנצען!
פרייטאַג, ד. 31-טען, זונטאָג, ד. 2-טען, 9 אָוונט
גרעסטער שלאַגער פון געזאַנג און טענץ
סיבירער חתונה
אין 3 אַקטען פון מ. כליוונער. מוזיק פון טאַנצמאַן. אַראַנזשירט פון ל. זעלמאַן. אין די סיבירער חתונה געפינט זיך רוסישע מוזיק, שיינע רוסישע טענץ
שלאַגער-קופּלעטען, געזונגען דורך בעטי קעניג.
שבת, 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען
די פּיעסע, וועלכע האָט געהאַט דעם גרעסטען ערפאָלג
לייבעלע מזיק
אין 3 אַקטען פון מ. קעניג מיט 15 נומערן געזאַנג און טענץ
שבת, ד. 1-טען 9 אָוונט — גרעסטער שלאַגער פון פריילעכקייט
זינגען, טאַנצען, לאַכען אָהן אויפהער
דער פריילעכער מאַטראָז
— אין 3 אַקטען — פון י. קאָהן מוזיק פון טאַנצמאַן
שיינע מאַטראָזען-טענץ, מען לאַכט, מען ווילט זיך אָהן אַ שיעור.
מאָנטאָג, דעם 3-טען, 9 אָוונט, גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
פון 1 ביז 2.50 בעטי קעניג אין איהר קרוין-ראָלע אַלס
באָצקעלע כל-בו'ניק
אין 3 אַקטען פון בוימוואָהל, מיט 15 נומערן געזאַנג און שיינע טענץ
עס נעמט אַנטייל לויט א. ב., פרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, נצרה און פּאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָלאַנסקי און ראַקאָוו.
אַדמיניסטראַטאָר — מ. אַרנוואַלד, מוזיקאַלישע לייטונג — ל. זעלמאַן.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.
בעמערקונג: פאָרשטעלונגען פאַר וואָהלטעטיגע אינסטיטוציעס ווערען פערקויפט פאַר צוגענגליכע פּרייזען, זיך צו ווענדען אין קאַנצעלאַריע יעדען טאָג פון 11 ביז 2 נאָכמיטאָג.

צוליב דער אַרבייטסלאָזן-אַקציע
קומט קיין לאָדז אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פון וואַרשא

אין שייכות מיט'ן בעזוך פון אַר-בייטס-מיניסטער פּראָסטאָר אין לאָדז, וועט דעם 3. פעברואַר קומען קיין לאָדז, אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד, וועלכע וועט דורכפיהרען אַן אינספּעקציע בנוגע דער הילפס-אַקציע פאַר די אַרבייטסלאָזע און אונזער שטאָט. די קאָמיסיע וועט זיך בעקענען מיט דער לאַגע פון דער פאָר-שטעהענדער שטיי-צע-פערטיילונג, וואָס וועט דורכגעפיהרט ווערען לטובת אַ פערגרעסערטער צאָהל אַרבייטסלאָזע.

אין „דזשענטעלמען" איז מען נעכטען צוגעטראָטען צו דער אַרבייט

דער שטרייק אין דער גומי-פאַבריק „דזשענטלמאַן" האָט זיך שוין טייל-ווייז פערענדיגט. די פאַבריק איז שוין היינט ווידער אין פולען גאַנג. עטליכע אַרבייטער, וואָס האָבען גענומען צום שטרייק, זענען דערווייטערט געוואָרען פון דער אַרבייט.

די „דעטראָניזירטע" מיס פּאָלאָניע איז שוין אַ לאָדזער ווייבעל.

דינסטאָג אָוונט איז געקומען קיין לאָדז די „מיס פּאָלאָניאַ", די פּוילישע שעהנהייטס-קעניגין קאָסטאַקובנאַ, וועל-כע האָט נאָר וואָס זיך אומגעקעהרט קיין לאָדז נאָך איהר חתונה-רייזע. ווי בע-קאַנט האָט די שעהנהייטס-קעניגין פון פּוילען לעצטענס חתונה געהאַט מיט'ן לאָדזער אַדוואָקאַט שלאָווינסקי, דעם פּרע-זעס פון דער „רודער שפּונרעני".

„רויטע האָלץ"

די ערצעהלונג פון בערימטען רוסישען שריפטשטעלער באָריס פּילניאַק, וואָס האָט אַרויסגערופען אַ שטורם אין די ליטעראַרישע קרייזען פון סאָוויעט-רוסלאַנד.

איבערגעגעבען פון ס. דינגאַל

III.

אין דער זעלבער צייט איז אין הויז פון יאַקאָב קאַרפּאָוויטש אויך אָנגעגאַנגען אַ דעבאַטע צווישען איהם מיט די הענדלער פון רויטען האָלץ.

— וואָס בעהערשט די וועלט? — האָט ער געפרעגט.

— נו, וואָס? — האָט פּאָוועל פּ-אַ-ד-ראָוויטש איבערגעפרעגט.

— נו, אַדרבא, זאָגט וואָס? אַר-בייט? ווייסענשאַפט? הונגער? ליבע? ניין! די גאַנצע ציוויליזאַציע איז געבויט אויף אונזער זכרון. שטעלט זיך פאָר אַ בילד. אַז מאָרגען זאָלען מענשען אויפשטעהן אָהן אַ זכרון. אונזערע אינ-סטינקטען, אונזער שכל זענען געבליבען, נאָר דער זכרון איז פערלוירען געגאַנגען. אַלץ פערגעסען. איך שטעה אויף און איך פּאַל אַרויס פון בעט, ווארום איך האָב פערגעסען. אַז איך דאַרף זיך אויס-הויבען און אַראָפּגעהן: און אַז עס איז נישטאָ קיין זכרון, ווייס איך נישט, וואָס צו טון. אויפ'ן שטול ליגען מיינע הויזען, מיר איז קאַלט, אָבער איך ווייס נישט, ווי אַזוי זיי אָנצוטון. איך ווייס נישט, ווו איך זאָל געהן, צי אויף די הענט, צי אויף די פיס. איך געדענק נישט, וואָס געל-טען איז געווען. איך האָב נישט מורא פאַרן טויט, ווייל איך האָב פערגעסען וועגען דעם. דער אונזיכטיבער האָט פער-געסען זיין מאַטעמאַטיק און די באַהנען האָבען זיך אָפּגעשטעלט און די טראַמ-וויי'ען געהען נישט, די גלחים געהען נישט אין קירך. זיי האָבען אַלץ פערגעסען וועגען יעזוס'ן. איך ווייס נישט, וואָס איך זאָל עסען, צי דעם טיש, צי דאָס ברויט, וואָס ליגט אויף איהם.

יאַקאָב קאַרפּאָוויטש האָט געהאַט אַ זוהן, אַקים, אַז ער האָט נישט געהאַט וואָס צו טון פלעגט ער קומען אין שטעטעל צו גאַסט. ער פלעגט אָבער קיינמאָל נישט פערפאַהרען צום פאָטער. ער פלעגט זיך אַלעמאָל אָפּשטעלען בײַ זיינע מוהמעס, וואָס האָבען געוואוינט אין שטעטעל.

די צוויי אַלטע מוהמעס קאַפּיטאָלינאַ און רימאַ, זענען געווען שניידערקעס. זייער לעבען איז געווען ווייניג, אַזוי ווי די שטריכען אויף זייערע הענט. קאַפּי-טאָלינאַ איז געווען שטאָלץ מיט איהר פּערזענליכער מאָראַל. די גאַנצע שטאָט און אויך זי האָט געוואוסט, אַז איהר לעבען איז געווען פול מיט נייהען העמ-דער און פלוזקעס. קיינער האָט זי קיינ-מאָל קיין קוש נישט געטון. און נאָר זי אַליין האָט געוואוסט יענעם וועהטאָג, וואָס זי האָט געפיהלט דורך דעם, דער ווייטאָג פון איהר לעבען איז זויער גע-וואָרען, וואָס קיינמאָל אין לעבען איז זי נישט געליבט געוואָרען און האָט נישט גע-וואוסט פון קיינע בעהאַלטענע זינד.

אַנדערש האָט זיך צונויפגעלעגט דאָס לעבען פון איהר שוועסטער, רימאַ, מיט אַכט-און-צוואַנציג יאָהר צוריק האָט זי דורכגעלעבט דריי יאָהר פון שאַנד, און זיי זענען מיט איהר געבליבען אויפ'ן גאַנצען לעבען. עס איז געווען אין דער צייט, ווען איהרע יאָהרען האָבען זיך אַ קייקעל געטון איבער דרייסיג. זי האָט אָנגעהויבען צו פערליערען איהר יוגענד און איהר האָפנונג. אין שטאָט האָט גע-וואוינט אַ בעאַמטער, אַן'אַקטיאָר. ער האָט ליב געהאַט צו שפּילען טעאַטער. געווען אַ שעהנער און אַן'אויסגעלאַסענער ער האָט געהאַט אַ פרוי. קיין קינדער האָט ער נישט געהאַט, און ער איז געווען אַ שכור. רימאַ האָט זיך אין איהם פערליבט און זי האָט נישט געקענט בעשטעהן דעם נסיון. אַלץ איז געווען העסליך אין דער דאָזיגער ליבע, אַלץ איז געווען שענדליך פאַר דער פרוי און פאַר דער מאָראַל פון שטאָט.

אַרום שטעטעל איז געווען אַ וואַלד און מ'האָט דאָרט נישט געקענט אויסהאַלטען אַ סוד. זי האָט איהם אָבער אָפּגעגעבען איהר ליבע און שטאָטישען פּאַרק, גראָד אויף מאָרגען האָבען יונגלעך געפונען אַ טייל פון איהרע קליידער און האָבען דאָס אַרומגעטראָגען איבער'ן גאַס. אַזוי האָט עס געדויערט דריי יאָהר, און דורך די גאַנצע דריי יאָהר פון איהר ליבע און איהר שאַנד, האָט זי קיינמאָל איהר גע-ליבטען נישט בעגעגענט אונטער אַ דאַך פון אַ הויז, נאָר אַלעמאָל האָט זי זיך מיט איהם געטראָפען אין וואַלד, אָדער אויפ'ן גאַס, אָדער אויף ליידיגע שופען. יאַקאָב קאַרפּאָוויטש האָט זיין שוועס-טער פערטריבען פון הויז. און גאָס האָ-בען אַלע געטייטעלט אויף איהר מיט די פינגער. דעם בעאַמטענס געזעצליכע פרוי איז איהר נאָכגעגאַנגען שלאָגען, און זי האָט אָנגערעצט די שטאָטישע יונג-לעך, אַז מען זאָל נאָכלויפען נאָך איהר.

אין דאָס געזעץ איז אויך געווען אויפ'ן צד פון דער געזעצליכער פרוי. רימאַ האָט איז אַ צייט אַרום געבוירען אַ מיידעל, וואָס איז געבליבען אַן'אייבונגער עדות פון איהר שאַנד. אַ יאָהר שפּעטער איז געבוירען געוואָרען אַ צווייטע מיידעל, אַ צווייטער עדות פון איהר שאַנד. דער בעאַמטער איז אַוועקגעפאָהרען פון שטאָט און רימאַ איז געבליבען אַליין מיט די צוויי פיצלעך קינדער און אָרעמ-קייט און אין שאַנד, און איהרע דרייסיגער יאָהרען.

עס זענען אַריבער אַ סך יאָהרען פון יענער צייט. איהר עלטערע טאָכטער איז שוין פערהייראַטעט, גליקליך פערהייראַטעט, און האָט שוין אַליין צוויי קינדער. רימאַ האָט צוויי אייניקלעך. איהר טאָכטערס מאַן איז אויך אַ שטעלע און זי פיהרט פאַר זיי די בעל-הביתישקייט. רימאַ איז איצט אַ גוטע אַלטיטשקע, גליקליך מיט איהר לעבען. די עלטערע האָט איהר אַבי-בעל אייגעגעבויגען. איהר גליק האָט איהר געמאַכט אַביסעל פולער, און אַט די דיק-ליכע אייגעגעבויגענע אַלטיטשקע קוקט מיט אַזעלכע גוטע לעבענסלוסטיגע אויגען. אז בײַ דער אַמאָליגער פרומער און גוטער קאַפּיטאָלינאַ איז איצט נאָר איין געדאַנק: רימאַ'ס לעבען, רימאַ'ס קינדער און רימאַ'ס אייניקלעך. איהר גאַנצע פרומקייט און מאָראַל האָבען זיך אויסגעלאָזען מיט גאָרנישט. זי האָט נישט קיין אייגענעם לעבען. זי בעט זיך בסדר בײַ איר שוועסטער: „רימעלע טייע-רע, לאָז מיך געבן עסען דעם אייניקעל"..

אַקים איז געזעסען בײַ זיינע מוהמעס, די מוטער האָט זיך דערוואוסט וועגען זיין קומען און איז געקומען צו לויפען איהם זעהן. זי האָט צוגעדריקט איהר אַלטע אויסגעטריקנטע ברוסט צום האַרץ פון איר זוהנ'ס קאָפּ, זי האָט צוגעלעגט דינע פינגער אַריינגעלעגט אין די האָר פון איהר זוהנ'ס קאָפּ, זי האָט צוגעלעגט איהר קאָפּ צו זיין האַלז — זי האָט נישט געוויינט, זי איז געווען בלויז ערנסט. זי האָט נישט געגלויבט איהרע אויגען, האָט זי מיט איהרע הענט געטאַפּט דעם קערפּער פון איהר זוהן און האָט איהם מעגבענשט.

— וועסט מאַקע נישט קומען צו אונז, זוהנעלע? וועסט נישט ראַנגעהן צו אונז?

דער זוהן האָט געשוויגען.

— צו וואָס האָב איך געלעבט? צו וואָס האָב איך אָפּגעלעבט מיין גאַנצען לעבען?

דער זוהן האָט געוואוסט, אַז דער פאָ-טער וועט שלאָגען דער מוטער, ווען ער וועט זיך דערוויסען, אַז זי איז געגאַנ-גען איהם בעזוכען. דער זוהן האָט גע-וואוסט, אַז די מוטער זיצט לאַנגע שעה'ן אין דער פינסטער, ווען דער פאָטער שלאָפט. און טראַכט וועגען איהם, וועגען איהר זוהן, דער זוהן האָט געוואוסט, אַז די מוטער האָט פון איהם גאָרנישט בע-האַלטען און זי וועט איהם קיין נייעס נישט דערצעהלען. דאָס עלטער איז אַזוי פערדאַמט, און די מוטער — איז אַ מו-טער! דאָס איינציגע וואונדערליכסטע און שענסטע — זיין אַ מוטער, אַ מאַר-טירערין, אַ שקלאַפין.

און דער זוהן האָט גאָרנישט געענטפערט און האָט גאָרנישט געזאָגט דער מוטער.

אַקים איז אויף מאָרגען אַוועקגעפאָה-רען.

ער איז געפאָהרען און געטראַכט. טראַכטען האָט ער געדאַרפט וועגען דער פּאַרטיי, וועגען דער רעוואָלוציע — אָבער עס איז נישט געגאַנגען. פון זיינע געדאַנקען וועגען דער רעוואָלוציע איז ער אַריבערגעגאַנגען צו זיינע מוהמעס. זיין מוהמע קאַפּיטאָלינאַ האָט געפּיהרט אַן'עהרליך לעבען. זי איז קיין חטא נישט בעגאַנגען נייער דער שטאָט און געגען דער שטאָט'ישער מאָראַל, און איהר לע-בען איז געבליבען אַ פוסטער. בײַ דער מוהמע רימאַ איז אויף איהר געבליבען פערשריבען און פאַרבאָרגען דאָס וואָרט „מיידעל", און גלייך דערבײַ: „זי האָט צוויי קינדער", און איהר שאַנד איז גע-וואָרען איהר גליק, איהר לעבען פול און גליקליך; און מוהמע קאַפּיטאָלינאַ מוז לעבען מיט איהר שוועסטער'ס גליק.

און קלאָרווייזיג, וועלכע געהט איצט האָבען אַ קינד און ווייס נישט ווער דער פאָטער איז, אַז זי נישט גליקליכער פון זיין מוטער? זי ווייסט נישט, ווער ס'איז דער פאָטער פון איהר קינד און זיין מו-טער ווייסט, אַז זי האָט ליב געהאַט — אַנ'אויסוואורף.

אַקים האָט זיך דערמאָנט וועגען זיין פאָטער. בעסער וואָלט ער אויהם נישט געקענט! אַקים האָט זיך געכאַפּט, אַז טראַכטענדיג וועגען זיין פאָטער, וועגען זיין שוועסטערקינד קלאָרווייזיג, וועגען זיינע מוהמעס, טראַכט ער נישט וועגען זיך, נאָר וועגען דער רעוואָלוציע. די רעוואָלוציע איז פאַר איהם געווען דער אייני-הויב און דער סוף פון זיין לעבען.

* * *

די איבערגעבראַכטע שטעלען פון דער ערצעהלונג זענען געווען צו געבען אַ בעגריף דעם לעזער, וואָס פאַר אַ פּיינער שריפטשטעלער פּילניאַק איז, וואָס פאַר אַ מיינסטער ער איז אויף צו שילדערן רוסישע טיפּען, און אויך פאַרוואָס די קאָמוניסטישע שרייבער האָבען אויף איהם געוואָרפען אַזא אומ'חן.

דריי חדשים תפיסה בעקומט א לאדזער סוחר פאר לאזען אין קורס דעפא-וועקסלען

(§) אין הויגען קריז געריכט איז נעכטען פארגעקומען א זעהר משונה'דיגער פראצעס פון איינעם א געוויסען ברוך אראנאוויטש, וועלכער איז פאר'משפט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה פאר לאזען אין קורס וועקסלען, וואס זיינען ביי איהם איינגעלעגט געווארען אין דעפאזיט.

די מעשה דערפון איז געווען אזוי: אין יאהר 1927 איז א געוויסער משה אראנאוויטש פון וואלבארסקא 4 ארייננגעפאלען אין א חשד, אז ער זאל האבען אויסגעפיהרט עפעס א גנבה. דער אויספארשונגס-ריכטער האט איהם בעפרייט אויף א קויציע פון 5000 זל. אזוי, ווי ער האט אבער דאס געלד נישט געהאט, האט זיך זיין כלה לעאנארא פייערשטיין געווענדעט צו אראנאוויטש'ן, אז ער זאל פאר איהר חתן ערוב זיין מיט זיין הויז און אלס גאראנטיע לעגט זי איהם איין 5 וועקסלען אויף 1500 זל. אראנאוויטש האט מספים געווען. אין א צייט ארום האט זיך טאקע ארויסגעוויזען, אז אדאמאוויטש איז אומזיסט און אומנישט ארייננגעפאלען אין א חשד, און מ'האט איהם בעפרייט. פערשטעהט זיך, אז דאן איז אויך בטל געווארען די ערבות, וואס אראנאוויטש האט פאר איהם גענומען.

פרעילין פייערשטיין האט דאן צוריק געפאדערט די וועקסלען, אבער אראנאוויטש האט זיי איהר נישט געוואלט אפגעבען. ער האט זיי געלאזט אין קורס און זיינען פראטעסטירט געווארען. פרעילין פייערשטיין האט דאן פערקלאגט אראנאוויטש'ן און ער האט צוליב דעם בעקומען א שטראף פון 3 חדשים תפיסה.

פון האנדעלס-געריכט

נייע באנקראטען

(§) אויף דער נעכטיגער סעסיע פון האנדעלס-געריכט זיינען ערקלערט געווארען פאר באנקראט פאלגענדע פירמעס:

די פאבריק מוהל, „ב. ביעלעצקי" און נאלקובסקי.

ביעלעצקי איז ערקלערט געווארען און בעזוועלונגען באנקראט און מ'האט אים ארעסטירט.

די מאנופאקטור סוחרים „פאקזשוועט און האטבורנער" פון פיעטריקאווער 25, וועלכע געשטעלט געווארען אונטער אנ'„אופצארלאשטש". דעם 19. יאנואר האבען זיי אפגעשטעלט די צאהלונגען און געלאזט צום פראטעסט אלע זייערע וועקסלען.

א דריטער „אופצארלאשטש איז בעשטימט געווארען אויף יחיאל-מאיר אזקא (פאמארסקא 89). בויעגרינג א קונא אויף פאמארסקא 89 האבען איינגעגע סוחרים איהם קרעדיטירט בוי-מאטעריאלען, וועלכע ער האט געדעקט מיט וועקסלען און זיי געלאזט צו פראטעסט. א חוץ דעם האט אזקא זיך איינגע'חוב'ט אויף 100 טויזענד זל. און דעם צוזאמען גענומען אין דער קרעדיט-געזעלשאפט א הלואה אויפ'ן נעמע אין דער הויך פון 29.000 זל. דערנאך האט ער די קונא איבערגעשריבען אויף זיין ברודער'ס נאמען. דעם 21. ד. ח. איז אזקא ארויסגעפאהרען פון לאדז און אנ'אומבעקאנטער ריכטונג.

אופצארלאשטש פון דער אקציען-געזעלשאפט „לארענץ און קרושע" אין זגערזש.

די אקציען-געזעלשאפט „לארענץ און קרושע" אין זגערזש, פאר וועלכער עס איז לעצטענס בעשטימט געווארען א „נאדזאר", האט געמאכט דערלאנגט אין האנדעלס-געריכט א בימע וועגען ערקלערען איהר אנ'אופצארלאשטש.

דאס געריכט האט ארופגענומען דעם „נאדזאר" פון דער פירמע „א. און ב. גאלדבערג" (אנדזשעוו 1). די פינאנציעלע לאגע פון דער פירמע האט זיך פערבעסערט.

סוחרים און פאבריקאנטען פאדערן אפצולעגען

דעם טערמין פאר „זעזנאניעס" פון אומזאץ פאר 1929

(§) די לאדזשער האנדעלס-קאמער האט זיך געווענדעט צום פינאנץ-מיניסטעריום מיט דער בעטע צו פערלענגערען דעם טערמין אפצוגעבען „זעזנאניעס" וועגען אומזאץ פאר 2919 ביז'ן 15. מערץ. ווי בעקאנט דארפען די „זעזנאניעס" אפגעגעבען ווערען ביז'ן 15. פעברואר.

די פערלענגערונג פון טערמין ווערט פערלאנגט בעיקר פאר די אונטערנעהמונגען פון 1. און 2. קאטעגאריע (האנדעל) און 5. קאטעגאריע (אינדוסטריעלער), וואס זייערע אומזאצען פאר 1928 זיינען פעסטגעשטעלט געווארען לויט גוט-געפיהרטע האנדעלס ביכער.

יודישע און פוילישע שילער אין די לאדזער גימנאזיעס

(§) אין שול-יאהר 1929-30 זיינען אין לאדזער קרייז געווען טעטיג 11 מלוכהשע גימנאזיעס און 62 פריוואט-גימנאזיעס. פון דער צאהל אין לאדז גופא 3 רעגירונגס-גימנאזיעס און 31 פריוואטע. אין די אלע שולען בעזוכע 1571 שילער און שילערינס, בלויז אין די רעגירונגס-שולען 3826. אין אלע פוילישע שילער און 197 יודישע. אין די פריוואט-גימנאזיעס לערנען 8742 פוילישע שילער און 4355 יודישע.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

ס. עפשטיין, פעטריקאווער 225; מ. באר-טאשעווסקי, פעטריקאווער 95; מ. ראזענבלום, צגיעלנאס 12; גארפיין, ווכאדניא 54; י. קאפראווסקי, נאווא-מיעיסקא 15.

וואס ווערט היינט געשפילט | אין טעאטער | אין קינא

ארדט: „חי געלעבט".
שטאטיש טעאטער: 4 נ.מ. „מאזעפא" (פאר יוגענד 8.30 אוו. „די שחיטה"
פאפולארני: „דער מכשפה קעסעל"
קאסינא: „די רעכט פון א מאן".
לונא: „דער חלום וועגען ליבע".
ספלענדיד: די בעקאנטע זינגערין „איזא קרעמער" ווי אויך „א ראמאן פון א מאדערן מיידעל"
גראנד-קינא: „די זינד פון די מאטערס"
פאלאס: „אנני, זוכט א מאן"
קאפיטאל: „די פירשטין טאראקאנאווא"
אדעאן: „די כינעזישע אוואנטורעס"
ספאלדזשעלניא: „פרוכטבארקייט"
זאכענטא: „סדום ועמורה".
שוויט: „דאס גהינום פון פערבאטענעם מאך"
רעדוטא: „דער רויטער סאלאן"
וואדעוויל: „די כינעזישע אוואנטורעס"
אמאליא: „פאגאניני"
טשארי: „ריף ראף אלס דעטעקטיוו"
קארסא: „די טונקעלע אפערע"
אשוויאטאווי: „אספאלט".

שטייגערט'ס פאבריס ווערט אפגעשטעלט

(וו) אין שטייגערט'ס פאבריק (פוליאנאווא גאס) זיינען געקינדיגט געווארען אלע ארבייטער אין א צאהל פון 450. דעם הייינטיגען שבת ווערט די פאבריק אפגעשטעלט.

מ'רייסט די לוינע:

(וו) אין ווארשאווסקי'ס פאבריק אין זדונסקא וואליא זיינען געקינדיגט געווארען אלע ארבייטער צוליב דעם, וואס די לעצטע האבען נישט געלאזט רייסען 20 פראצענט פון די לוינען.

ווינטער-שטיצע און קויהלען-טאלאנען פאר ארבייטסלאזע

היינט, דאנערשטאג וועלען בעקומען ווינטער-שטיצע פאר'ן חודש יאנואר און קויהלען-טאלאנען די דערציי בערעכטיגטע ארבייטסלאזע, וועמענס נעמען עס הויבען זיך אן מיט — MNO — מארגען, פרייטאג — PRS

די האנדווערקער-קאמער

פאדערט הנחות פון אומזאץ-שטייער פאר די האנדוו.

(§) א דעלעגאציע פון דער לאדזשער האנדווערקער-קאמער האט זיך געווענדעט פאר'ן פינאנץ מיניסטער און איהם איבערגעגעבען א מעמאריאל וועגען איינפיהרען הנחה פאר האנדווערקער ביים אומזאץ-שטייער. אינ'ם מעמאריאל ווערט אנגעוויזען, אז דער פראיעקט צו רעפארמירען דעם אומזאץ-שטייער זעהט פאר א פערקלענערונג פון די הנחות, וואס די האנדווערקער האבען (מ'שטיינס-געזאגט) פון אנצאהלען אומזאץ-שטייער. האנדווערקער, וואס בעשעפטיגען נישט קיין ארבייטער, זיינען ביז איצט פריי פון אומזאץ-שטייער, בעת די רעפארם לעגט א שטייער אויף די דאזיגע פליכט.

דער דעלעגאציע איז צוגעזאגט געווארען גינסטיג צו ערלעדיגען די פאדערונגען פון די לאדזער האנדווערקער.

צי וועט דער קלאסען-פעראיין אריינטרעטען

אין קאמיטעט צו העלפען די ארבייטסלאזע?

(§) היינטיגע וואך וועט פארקומען א גרויסע קאנפערענץ פון אלע בראנזשען פערבאנדען, וואס זיינען אנגעשלאסען אין קלאסען-פערבאנד. דער ציל פון דער קאנפערענץ איז אנצונעהמען א שטעלונג, צי דער קלאסען-פערבאנד זאל ארייננטרעטען אין געפלאנטען בירגער-קאמיטעט צו שטיצען די ארבייטסלאזע, אדער נישט.

—()—

ראטע פערמעגענס-שטייער

(וו) דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט צוגעשיקט קיין לאדז א צירקולאר, לויט וועלכען די פינאנץ-קאמער ווערט בעפולמעכטיגט צו פערלענגערן ביז'ן 31. ד. ח. דעם צאהלונגס-טערמין פון דער ראטע פערמעגענס-שטייער, וועלכע איז געווען צאהלבאר אין דעצעמבער 1929. די הנחה איז גילטיג פאר אלע, וועלכע האבען אפגעגעבען מאטיווירטע ביטעס ביז'ן 10. דעצעמבער און זיי געפינען זיך אין א שווערע פינאנציעלע לאגע.

פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדווירטשאפט אין לאדז

1) אין דער צייט פון 15. ביז'ן 25 פעברואר ווערט איינגעארדענט אין זאקאפאנע די II טוריסטישע קאלאניע פערבונדען מיט אויספלוגען אין די שנייען גענענדען פון די טאטרען, אנמעלדונגען ביז'ן 10 פעברואר.

2) פרייטאג, דעם 31 יאנואר 10 א זייגער קומט פאר אנ'אויספלוג אין די פאבריקען פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" מיט דערקלערונגען. אנמעלדונגען ביז'ן 30 יאנואר.

3) די פאטאגראפישע סעקציע איז טעטיג און נעמט אן מיטגלידער פאטאגראפיסטען-אמאטארען.

נעהויע אינפארמאציעס און מעלדונגען אין סעקרעטאריאט (פעטריקאווער 56) זונטאג פון 4—6, מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג פון 10—8 אווענד.

פערוויילונג לטובת פאליצי

() דער קרייז „פאליצאישע פאמיליע" ביים 5. קאמיסאריאט ארדענט אין דעם 1. פעברואר אין „העלענאוו" א פערוויילונג.

„די פאליצאישע פאמיליע" ביים 6. קאמיסאריאט ארדענט אין דעם 1. פעברואר א מאנץ-פערוויילונג אין ספארט קלוב זשעראמסקי גאס 8.

די הכנסות פון די פערוויילונגען זיינען בעשטימט פאר די יתומים נאך פאליציאנטען.

טעאטער און קונסט

די „שחיטה" אין פוילישען טעאטער.

היינט אווענד געהט צום דריטען מאל אין שטאטישען טעאטער יעקב גארדינ'ס „שחיטה", וואס האט אזוי שטארק אויסגענומען בעת די ערשטע אויפיהרונגען.

פאפולערע פארשטעלונג אין „ארדט".

היינט אווענד ווערט געגעבען א פאפולערע פארשטעלונג פון איצטיגען „ארדט"-פראגראם „חי געלעבט". בילעטען פון 1 ביז 3 זל.

עלעקטריש ליכט אויף די פינסטערסטע געסלעך.

דער מאגיסטראט האט איבערגעגעבען די ערשטע עלעקטריש-בעלויכטעטע גאסען, וואס די לאדזער עלעקטראווניע האט דורכגעפיהרט אין 1930. נעכטען זיינען שוין בעלויכטען געווארען די אפגעלעגענסטע, פינסטערסטע גאסען אויף ראדאגאשטש, נעמליך: די גראשאנקא, צעגלאנא, זשוראוויא, גענשא, גאפלאנסקא, קושיושאנאווא, זשאביא, סטעפאנא, שאפען-גאס. צווישען דער דארטיגע בעפעלקערונג האט דאס ליכט אויף די דאזיגע געסלעך ארויסגערופען גרויס צופרידענהייט.

אינצידענט צווישען א אדוואקאט און א ריכטער

אין לאדזער שטאט-געריכט

דער אדוואקאט רייסט איבער די פערטיידיגונג און דער פראצעס ווערט אפגעלעגט

(§) אין לאדזער שטאט-געריכט איז נעכטען געקומען צו אנ'אינצידענט צווישען ריכטער טהום און אדוואקאט מאנטלאק, וועלכער איז פארגעטרעטען אין א פראצעס.

מיט א צייט צוריק האט דער פאליציאנט קאוואלסקי געזוכט אין בערענהיים'ס צוקערניע „בריסטאל" (פעטריקאווער 30) א פערדעכטיגען פערשוין. ה' בערענהיים האט פערהאלטען דעם פאליציאנט און געמעלדעט אין 5. קאמיסאריאט, אז א פערזאן און א פאליציאנט מוטשען ווייל זיך ארייננקריגען און זיין אויפערשטען לאקאל. דערנאך האט דער עניין זיך אויפגעקלערט און ה' בערענהיים איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט פאר נישט-שטעלען זיך דער מאכט.

נעכטען בעת'ן פראצעס, האט דער פאליציאנט קאוואלסקי, וועלכער איז אויסגעהערט געווארען אלס עדות, ערקלערט, אז די געסט פון בערענהיים'ס צוקערניע האבען איהם דעמאלסט פערשטאפט דאס מויל. ארוו. מאנטלאק, פערטיידיגער בערענהיים'ען האט געבעטען די ערקלערונג צו פראטאקאלירען. אין א פאר מינוט ארום, האט ארוו. מאנטלאק געבעטען מען זאל איהם פארלעזען דעם פראטאקאל פון דער פערהאנדלונג. דערויף האט ריכטער טהום איהם ערקלערט: „דאס, וואס איהר זוכט דארט, וועט איהר נישט געפינען". דערביי האט דער פראטאקאלאנט ערקלערט, אז דאס, וואס ארוו. מאנטלאק האט איהם געבעטען, האט ער פראטאקאלירט, ארוו. מאנטלאק האט דערויבער נאכאמאל געבעטען מען זאל איהם פארלעזען דעם פראטאקאל. דער ריכטער איז אבער ארויסגערעגט געווארען די פראגע און ווייטער אויסגעהערט די עדות. צוליב דעם האט ארוואקאט מאנטלאק א דענערוויזירטער אפגעזאגט זיך פון דער פערטיידיגונג ערקלערענדיג, אז דער ריכטער מאכט עס אים אונמעגליך. דער פראצעס איז דאן איבערגעריסען געווארען און דערנאך — אפגעלעגט.

ווי מיר הערען, וועט דער אינצידענט בעטראכט ווערען דורכ'ן אדוואקאטען-ראט.

לאדזער קאמעראל-טעאטער
„ארדט"
אלעע 1-טער מאי 2
פריהער ענגלישער זאל

קינסטלערישער לייטער: משה בראדערזאן
דירעקציע: יוסף סטרוגאטש.
קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן.
קאנפעראנסיער: נתן רייכענבערג

היינט, דאנערשטאג 9,30 אוו.
גרויסע פאפולערע פארשטעלונג
פון 2. שלאגער-פראגראם
א. נ.:
חי געלעבט

בילעטען פון 1 ביז 3 זל. בעקומט מען שוין אין קאסע פון טעאטער

בילעטען צו בעקומען אין דער קאסע פון טעאטער יעדען טאג פון 1—11 און פון 5 נ"מ פרייטאג, שבת און זונטאג זיינען פרייקארטען פאספארטוען און הנחה-בילעטען נישט גילטיג.

די געהיימנישען פון דער רויטער ווילע

שפאנענדער ראמאן פון לאדזער לעבען.

(34-טע פארטזעצונג)

ער האט געפלאנט עפעס א פרישען לוגען, אנ'„אליבי".

ער האט געזוכט אין די געדאנקען עמיצען, וואס זאל איהם קאנען מיטהעלפען אין זיין פרישען פלאן. ער האט אבער קיינעם נישט געפונען. ער האט בעשלאסען צו ווארטען. מאמענטען, ווען האט זיך איהם אויסגערוכט, אז פעליציא וועט צוריקציהען איהרע דראהונגען, און וועט ווידער פערבלייבען מיט איהם אונטער איין דאך. ער האט זיך איינגערעדט, אז דאס וועט אפשר נאך געשעהען.

יעזשי איז ארויין אין באד-צימער, געמאכט זיך א קאלטע וואנע און ארויסשלאגענדיג זיך אלע שלעכטע געדאנקען פון קאפ, האט ער בעשלאסען צו ווארטען געדולדיג, וואס די נאהענטסטע טעג וועלען ברענגען.

ווי באלד זנומש איז ארויס פון סאלאן, איז ער ספעציעל געגאנגען זיך זעהען מיט זיין חבר סטראנסקי. דער לעצטער איז אויף איהם אנגעפאלען מיט די ערגסטע זידעל-ווערטער, טראקטירענדיג איהם אזוי, ווי ער האט עס בשר פערדינט.

— דו ביזט — האט זנומש איהם אפגעענטפערט — נאריש, ווי צוואנציג אוזלען צוזאמען! דו אידיאט איינער! דו האסט זיכער געמיינט, אז מיין גאנצער אויסגעשריי, אז גנבים האבען זיך ארייננגעריסען, איז געווען גלאט אזוי און דער וועלט ארויס? הער גוט אויס, דו ווייסט זעהן, וואס פון דעם וועט ארויסשפרינגען. עס וועט זיך יעצט שאפען דער אמת'ער גיהנום. זי, פעליציא, וועט צוריקגעהן צו איהרע עלטערן און וועט פון איהם פערלאנגען א גט. היינט וועט אונז אודאי בעזוכען די פרוי סאפיר מיט איהר מאן. מען מוז אויף אלעם אלטינג געבען. דו וועסט מיר אויך היינט זיין צו הילף, די האסט דאך וועניג ארבייט אויף היינט. אלזא, הערזשע אויס. אויף מיין ערשטען צייכען זיי גרייט. איך האב שוין א פערטיגען אויסגעארבייטען פלאן. די פרעג מיך נאר נישט וואס פאר א פלאן. יעצט געה צו דיין ארבייט. מען דארף אבער היינט צוזאמען נישט זעהען. עס איז נישט ווינשענסווערט.

סטראנסקי איז ארויס פון סאלאן. זנומש האט דערווייל נישט אויפגעהערט טראכטען, וואס דער סוף פון דעם אלעם וועט זיין. צי עס וועט קומען צו א גט צווישען פעליציא'ן און יעזשי'ן, צי נישט.

ביים פרישטיק האט די דינערשאפט נישט אויפגעהערט צו דיסקוטירען צווישען זיך וועגען די לעצטע געשעהענישען. בעת דעם געשפרעך איז געקומען צו פערשידענע מיינונגס-אויסטוישען. בעזונדערס האט זיך געאמפערט מיט אלע זנומש, אויף וועלכען אלע זיינען געווען שטארק אין כעס, ווייל א דאנק איהם האט מען אלעמען געזאלט ענטזאגען פון דער ארבייט. בעזונדערס ביין זיינען געווען די פרוי'ען, אסטיוסקען די קעכין. די נארדעראפיאנע, וועלכע איז גראד נישט געוועזען ביים גאנצען פאדפאל, האט זעהר גערן געוואלט וויסען אלעס וועגען. אלעקסאנדער האט זיך גארנישט אנגערופען, ער איז געווען שטארק פערנומען מיט דער אבילה. זנומש האט זיך בעמיהט ארפצוליינען זיינע געדאנקען פון פנים.

און דעם איז ארייגעקומען סטראנסקי.

— די מאדאם פאהרט אוועק, — האט ער געזאגט.

— און דער הער? — האט די קעכין געפרעגט.

— ער איז נאך אלץ ביי זיך אין צימער.

זנומש האט געגעבען א צייכען סטראנסקי'ן, אז ער זאל זיין אויף דער וואך.

אין א שעה ארום איז פאקטיש געקומען די פרוי סאפיר מיט איהר מאן. זיי האבען זיך געגעסען מיט ה' הארטמאן, אז זי מוז זיך דורכאויס זעהען מיט איהם. הארטמאן איז טאקע באלד ארויס אין סאלאן, וואו פרוי סאפיר האט געווארט.

זנומש איז געשטאנען אונטער דער טיר און האט אלץ געהערט, וואס זיי שמועסען צווישען זיך. פרוי ד"ר סאפיר האט גאנץ לאנג גערעדט. יעזשי האט שטילגעשוויגען. דערנאך האט ער אפגעענטפערט מיט איינצעלנע ווערטער. זנומש, נישט הערענדיג אלץ גענוי, האט פאמעליך געעפענט די טיר, כדי ער זאל קאנען אויפכאפען יעדעס ווארט.

יעצט האט ער אלץ געהערט.

— דו ביזט אנ'אויסוואורף! דו הערסט, אנ'אויסוואורף! פארוואס האב איך זיך פריהער, מיט עטליכע טעג פריהער, נישט דערוואוסט, ווער דו ביזט? גאט, ווי אומגליקליך איך בין! און דאס האב איך דיר אפגעגעבען מיין טאכטער. איך האב געגלויבט, אז זי וועט זיין ביי דיר גליקליך.

— צי קאנסט מיך בעשולדיגען, אז איך האב ספעציעל זי געוואלט פערומגליקליכען? — האט ארויסגערופען יעזשי, וועלכער איז געזעסען אנ'אנגעצויגענער, ז. ה. איינגעהאלטען אלע נערווען, און נישט געוואלט זיך צושרייען אויפ'ן גאנצען קול.

— ווי אזוי! דו וואגסט זיך נאך מיר צו שטעלען אזא פראגע? ! — האט פרוי סאפיר, וואונדערנדיג ז. ה. געפרעגט, — דו ביזט א פערבראכער עטליכע חדשים, דיין ווייב שוואנגערט שוין, און דו שלעפסט זיך ארום מיט א געליבטע!

— א געליבטע! א געליבטע! — האט הארטמאן געפרובט פראטעסטירען דעם גאנצען עניין — דו אליין קענסט דאך גוט מיין פערדרוסען טעמפעראמענט... דו ווייסט, ווי צו ריינצט עס זיינען מיינע חושים: דו ווייסט דאך, אז דאס בין איך נישט שולדיג, אז דאס האט איך א נאטור אזא.

ער האט געקוקט אויף איהר. זי איז געשטאנען א גלייכע, פערריסען הויך דעם קאפ און, זיך איינגעצאנען נעקאכט פאר גרויס אויפרעגונג. איהר אויסזעהן, איהר הערליך-פיינע פיגור, האט זי פערוואנדעלט אין אנ'אויסער-געוועהנליך, טראגיש-שעהנער געשטאלט.

ער האט בעשלאסען צו ענדערן דאס געשפרעך. ער האט זי געוואלט איבערצייגען מיט אנדערע מיטלען, עס האט זיך אין איהם דערוועקט דאס בלוט פון פערפיהרער, ער האט ווידער געוואלט זי פערפלאנטערן און דער נעץ פון ליידענשאפטען. ער איז צוגעגאנגען צו איהר, צערטליך זי אנגעהויבען גלעטען און צו איהר אזוי געזאגט:

— דו ליבסט מיך נישט מעהר! דו האסט מיך...

פרוי סאפיר האט געמאכט א בעוועגונג מיט דער האנד, ווי זי וואלט נישט איינגעשטימט מיט איהם.

— רעד נישט מעהר וועגען דעם, רעד נישט! — דאס דערשטיקטע ליבעס-געפיהל האט ווידער זיך אנגעהויבען אין איהר פונאנדער-וואקסען. זי האט געפיהלט, אז זי מוז זיך יעצט ארעפערען איהר שווער הארץ.

— איך האב דיך א סך שטארקער געליבט, ווי געהאסט. דער בעסטער בעווייז איז דער, וואס איך האב פערנאכלעסיגט אלע מיינע פליכטען...

זי האט געקוקט אויף יעזשי'ן און זיך געוואונדערט, וואס ער בעמיהט זיך נישט צו קעמפען אומזיסט. וואס א חוץ אלעם ווייל ער זיך פערטיידיגען. אויף איהר מויל, וואס האט זיך פערקרומט, האט זיך בעוויזען אנ'אויסדרוק פון ביטערקייט און האס...

(דאס ווייטערע קומט)

מאקדאנאלד'ס קאריערע

(ענדע פון זייט 3)

אין דער נאמען שטארק פאפולער אפילו צווישען די קנאפ-וויסענדיגע מענשען. אפגערעדט שוין פון לאנדאן. דארטען קו-מען אנטקעגען זיינעם א רוף הונדערטער טויזענדער מענשען. מיליאנען בעגייס-טערטע פאטריאטען צאהלט ער איבער'ן לאנד. אבער. ווען מאקדאנאלד איז גע-קומען פון ברויטמאל קיין לאנדאן, אלס אונטער-געוואקסענער בחור?

קיינער האט איהם דעמאלט נישט גע-קענט. ער איז ארומגעפאלען אין דער ריזיגער וועלט-שטאט און איז געבליבען א צוטומעלטער, וואס טוט? וואוהין זיך ווענדען? צו וועמען?

— לאנדאן איז פאר מיר געווען א מדבר... — האט מאקדאנאלד דערציהלט באפטא'ן ווענען זיין ערשטען ארומקום קיין לאנדאן. — נישט איך האב עמיצען געקענט, נישט איך בין צו עמיצען גע-וואנען רעקאמענדירט. איך בין געקומען קיין לאנדאן אהן א שילינג און איך האב דורכגעמאכט פיינליכע טעג, זוכענדיג אר-בייט, נאכדעם ווי איך האב זיך דער-וואוסט, אז א געוויסע איינגעטימערין פון א נאסט-הויז, א „סקאטין", וועט מיך ארייננעמען אין איהר אביונות'דיגער דירה, וואס איז געלעגען אין דער ארימ-סטער געגענד...

און נאך לאנגע זוכענישען, ברעכען-דיג זיך די פיס און פערטרוקענדיג די צונג, ווייל ס'האט אויסגעפעהלט עסען — ווי דאס איז בעקאנט פון אנדערע דערציהלונגען ווענען איצטיגען פרעמ-יער-מיניסטער פון ענגלאנד — האט ער אויסגעפונען א שטיקעל בעשעפטיגונ-גען: שרייבען אדרעסען אויף קאנווער-טען. די דאזיגע ארבייט האט ארייננע-בראכט מאקדאנאלד'ן די „קאלאסאלע" סומע פון צעהן שילינג א וואך...

אבער, אויך די בעשעפטיגונג האט געקלעקט אויף א קורצע צייט. מעהר איז נישט געווען.

— איך ווייס — דערצעהלט איצט מאקדאנאלד — וואס עס הייסט גייען שעה'ן און שעה'ן, פון איין אנטוישונג צו דער צווייטער, אהן א מטבע אין קעשענע און מיט א גאסט פון חובות, וואס ווארט, אז מ'זאל צוריקקומען אין היהנער-שטייגעל פון נאסט-הויז...

אזוי ווי אבער צו אלץ דארף נעהמען א סוף, איז אויך געקומען די שעה, ווען ער האט געפונען א צווייטע בעשעפטי-גונג, און דאס מאל שוין אזא, וואס האט געגעבען וועכענטליך 15 שילינג. אויך די סומע איז ווייט פון צו זיין עפ-וואס — געניג, נאר אזוי ווי מעהר איז נישט געווען, האט מען בעדארפט מאר-קירען, מ'זאל אויסקומען. און נישט בלויז „אויסקומען", האט מאקדאנאל-ד'ן שמוזט, נאר ער האט אויך פון דעם געלד אפגעשפארט אויף צו מאכען א רייזע קיין לאסימוט, צו העלפען דער מוטער זיינער, ווי אויך צאהלען פאר א מאטרי-קול אין דער „לאנדאן קאלעדזש", וואו ער האט אויך געלאנגט צו לערנען...

היינט קאן מען זיך שוין פארשטעלען, וועלכע פערדינסטען עס האט פון אזא קליענט געקענט האבען די באלעבאטים פון דעם נאסט-הויז.

מאקדאנאלד איז געווען געצוואונגען צו זיין אזוי שפארזאם, אז ער פלעגט אלץ אליין מאכען. עסען פלעגט ער אליין זיך ברענגען פון די קליינטלעך און הויפטזעכליך פלעגט ער זיך שפייזען מיט מעהל, געמאכט פון געדשטען, וואס די מאמע פלעגט איהם צושיקען פון לאס-סימוט. און קויפען? מאהלט זיך אויס פון דעם, אז ער פלעגט „פאר איין מאל" געבען צו לייזען אזש 3 פעניגס... דער יונגער מאקדאנאלד פלעגט זיך אזוי ארום אויפהאלטען אויף טיי און ברויט און וואסער.

— פערשטעהט זיך — האט מאקדא-נאלד געענטפערט אויף פעטסא'ס פרא-גע — פערשטעהט זיך, אז איך האב זיך נישט געקענט דערלויבען דעם לוקסוס צו קויפען טיי, נאר, צוריקקומענדיג אין מיין שטיבעלע, פלעג איך טרינקען א טעפעל הייס וואסער און דאס האט אויף מיר געמאכט דעם זעלבען איינדרוק און צומאל נאך א בעסערע ווירקונג...

אזוי האט זיך אנגעהויבען די קאריע-רע פון היינטיגען פאפולערען, אפשר פאפ-פולערסטען, פרעמיער מיניסטער, מיט וועמענס ווארט עס רעכענען זיך איצט די גרעסטע מענשען און אלע מלוכות פון דער וועלט.

סאוויעט-רוסלאנד עקספארטירט

(ענדע פון זייט 3)

נעמען ווערען אין אויסלאנד. דער איבערי-גער טייל פון בודזשעט איז ביז א גע-וויסער מאס א שפיל אין פאפיר-געלד. אלע אויסגאבען, וואס ווערען געמאכט אין לאנד אינוועניג, — די אויסגאבען פון צאהלען פאר ארבייט — זענען דאך אייגענטליך נים מעהר ווי נעמען פון איין קעשענע און אריינלעגען אין דער צווייטער, און כל זמן אינוועניג, אין סא-וויעטען-פערבאנד גופא, איז נים קיין אונ-טערשיד, וויפיל דער קורס פון סאוויע-טישען רובל שטעהט אין אויסלאנד, מע וואס מאכט עס אויס וויפיל פאפיר-געלד עס וועט געדרוקט ווערען און ווי גרויס דער בודזשעט דער אינערליכער וועט זיין?

דער פאקטישער משות'דיגער בוד-זשעט פון דער סאוויעטישער רעגירונג זענען דערפאר היינט צו טאג אט יענע סומען, וועלכע מען דארף צאהלען פאר סחורות, וואס מען אימפארטירט פון אויסלאנד. די דאזיגע סומען מוזען גע-צאהלט ווערען מיט גאלד, אדער מיט אמעריקאנער דאלארען. בכדי זאלען זענען אזעלכע, מיט וועלכע די סאוויעטי-שע רעגירונג קאן זיך צופיל נים צע-ווארפען. אט האט מען דערפאר אויס-געארבעטעט, אז כדי צו דעקען דעם אימ-פארט, מוז מען פערגרעסערן דעם עקספארט, דאס הייסט, אז פאר די סחו-רות, וואס סאוויעטען-פערבאנד קריגט פון אויסלאנד, וועט ער צאהלען מיט סחורות, וואס ער וועט ארויספיהרען פון רוסלאנד. דער עקספארט און דער אימ-פארט מוזען זיך אין סאוויעטען-פער-באנד אויסגלייכען.

לעזט און אבאנירט
דאס
„לאדזער טאגעבלאט"

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטעו
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטעו און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ לאמפ-עלעקטרישער הייל-קאבינעט-קאסמעטיק
טעגליך פון 8 ביז 9 אוונט
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זלאטעס

דרוקזאכען
„אלערליי"
ווערען שנעל, און פראמפט
אין דער פיינסטער אויס-
פיהרונג און מאדערנסטער
שריפט אויסגעפערטיגט. —
קלעפסידרעס
ווערען אין פערלויף פון
1 שעה 1
געדרוקט און אויסגעקלעפט
אין דער גאנצער שטאט.
בוכדרוקערײ
ע. און מ. האמבורסקי
פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47

לעטשניצע
17 זגיערסקא 17, טעל. 16-83
אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטיע דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונט.—מאסאזש, עלעקטריזאציע קאטען-שלטפען, קינסטליכע בירגזאג"ן-מעשטראלוונגען אימפיגונגען געגען שקארלאטינע.

בעזהש"ית
מודעה רבה לאוריתא
הנני מודיע בשער בת רבים שיצא לאור עולם הס'
„נפלאות הסבא קדישא"
מר"כק אדמו"ר הר"הק המפורסם בכל קצוי תבל רשכבה"ג מרן ר'
ישכר בער זצ"ל מראדאשיץ.
בו יסופר נפלאות, וח"ת, ושיחותיו ומדרגותיו הנוראים מופתיו העצומים, אשר קדש בהם שם שמים ברבים, וכל קורות ימי חייו. מטרם התגלותו, עד יום הסתלקותו, אשר נפש הקורא יתענג בהן ענג רוחני, ויתלהב לבו לעבודתו ית"ש, ע"כ כל מי שלא זכה בו עדין משכו וקחו לכם ברכה לתוך בתיכם, וזכות הצ"הק המובאים בתוך הספר יעמד לנו שנזכה להרמת קרן ישראל במהר הול גאולה שלמה ובנין ציון וירושלים בב"א.
הצעיר ראובן חיים אלכסנדר
בהר"הח מו"ה יוסף יהודא ז"ל מראדאשיץ
לאדז, קאמיענא 17
הערה: גם התמונה של הר"הק הנ"ל יש להשיג אצלי.
בעמערקונג: אזוי ווי ס'האט איינער ארויסגעגעבען מעשה-ביכלעך פון אדמו"ר הק' ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדאשיץ, און פון פערענט שטעהט א בילד, זאל מען וויסען, אז עס איז פולשטענדיג ליגענד, און עס איז אהן ערלויבניש פון הרבנים הצדיקים שליט"א מראדאשיץ. מען איז איתם מזהיר מהיום והלאה זאל אזעלכעס נישט פאסירען, בפקודת בני הרה"ק מראדאשיץ זי"ע הנ"ל.
אדרעס שלי: R. Czarnicha, Łódź, Kamienna 17

מעבעלנישע שלאסעריי און וויי'סעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אן פערשידענע שלאסעריי-ארבייט און אויטאגענישע שווייסונגען אונטער גאראנטיע.
פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20. וו. 17.

האנדעלס-בילאנסען
פאר'ן יאהר 1929
ווערען פאכמעניש אויסגעפערטיגט
דורכ'ן ביורא „ארגוס"
36 זאכאדניא 36, טעלעפ. 10,847

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 15-26.
Od dnia 28-I do dnia 3-II 1930 r.
Dla dorosłych
ASFALT
W rolach głównych:
Albert Steinrück, Elza Haller i Gustaw Fröhlich
Dla młodzieży:
15 minut strachu
W rolach głównych:
Charles Murrey George Sydneey
Nadpr. Fragmenty z filmu Serce Azji

א לאקאל
אויף פעטריקאווער גאס, געאייגענט פאר א ביורא אדער פאר א געשעפט, פארטער צווייטער פענסטער, זאפארט איבערצוגעבען. צו ערפאה-רען אין אדמיניסטר! אונטער „Sz." 443

א רוטינירטע לעהרערין
ערטיילט לעקציעס אין פוילישער שפראך קינדער און דערוואקסענע. פערשטענדיגען זיך קען מען טעגליך ביז 3 נאכמיטאג נאווא-טארגאווא 12 קראנמאן. 440

א פערגלאזטע וואנד
(4×3 מעטער) איז צו פערקויפען אין ביורא „ארגוס" זאכאדניא 36, פראנט, פארטער.

אנ'עס-צימער
געלעגענהייטליך צו פערקויפען. פרייז צו-גענגליך. אנצוזעהן קילינסקיעגא 95 וואוינ. 1.

א פראנט-לאקאל
מיט א גרויס שוי-פענסטער איז צו פערדינגען!
אין צענטרום פון שטאט. אנצופרע-גען טעלעפאן 10847 פון 1—3 נ.מ.

א מייסטער
וואס קען אויסלערנען דאס פאך אויף ראשעל-מאשינען ווערט געבעטען אנצוגעבען זיין אדרעס מיט פרייז-אנגאבע פאר'ן אויסלערנען, אין אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „ראשעל"

שרייבען שעהן אונד שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער קאלי-ראף
ל. בערמאן — אין 15 לעקציאנען.
אין איין חודש ווערט אויסגעלערנט שרייבען גוט א יודישען בריף אפילו דער וואס קאן גארנישט.
זאוואדזקא 19, פראנט

פוילישע שפראך
ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט
ווסכאדניא 29 וו. 3

לעזט און אבאנירט
לאדזער טאגעבלאט

אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים לשונה מאה פעמים ואחד! (חגיגה ט')
הינדערט און איינמאל דארפט איהר אייך איינחזר'ן, בכדי איהר זאלט גוט געדענקען, אז קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט פון פוילען, אלע ארט פאדאניעס ווי: סאנדאווע, סקארבאווע און אדמיני-סטראצינע אויך שותפות-אקטען, וואוי-נונגס-אקטען, אפעלאציעס, ווילאנ-טשעניעס איבערזעצונגען (אויך העברע-איש) א. ז. וו. שרייבט און ערלעדיגט ליט'ן אוסטאוו
רעכטסקאנסולענט: י. ח. בוזין
לאדז, אגראדאווא 3.
צוגענגליכע פרייזען (עגזיסטירט זייט 1910.)

געגעי מאגערקייט! דארף מען נוצען אונזער זייט יאהרען אויספרובירטען ערנעהרונגס-פרא-פעק „Plenusan" אין קורצער צייט א בעדייטענדער צוואוקס אין דער וואג, בליהענדער אויסזעהן און פולע קערפער-ליניען, פערשטארקט אויף דאס בלוט און די נערווען. ס'ווערט עמ-פעהלט דורך דאקטוירים און פראפעסארען. 1 שאכטעל 6—זל. 3 שאכטלען—15 זלאטעס
Dr. Gebhard, & Co, Gdańsk, Oddz. 20.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה.
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום. איבער דעם זאלסטו קומען אין מיין רעכטסקאנסולטענטען-ביורא צו ה' מאנעלא, זאכאדניא 52 פיעטריקאווער 17
טעלעפאן 148-79
וואו ס'ווערט פינקטליך און געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאפעזפיעטשע-ניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגן דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17

א געוועלב מיט 2 גרויסע שויפענסטער
אויף זגערזשער גאס איז פון זאפארט צו פער-מיטען. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע אונטער „ל." 422

א שטוב מיט א קוך
צוזאמען מיט א גרויס צימער ווערט געזוכט צו דינגען. אפערטען אפצוגעבען אין אדמיניסטר. אונטער „J. H."

וויכטיג פאר דאמען!
מאכט אייך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף גאנצליך ניי. געדענקט די אדרעס:
פאר 2.50 זל.
23 זאוואדזקא 23
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פענער ביליגער פון 50 פראצ. ווי איבעראל
„TOLA"

אבאנאמענטס-פרייז: [illegible] ביזן—20 פראצ. אין אנדערע לענדער—1.25 זלאטע.
אנאנסען-פרייז: פאר א פעטיטעער-שורה פארן טעקסט 18 גראשען, פרייטאג 24, אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נעכען 12 גר., פרייטאג 18 [illegible] פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% מעהרער. אויסער דער שטאט—ביז 50% טייערער. פון די פרייזען ווערט נישט ארפגעגעבען קיין רעבאט [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 18.